

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta
Ústav dálného východu

Bakalářská práce

Linda Stöckelová

Korejské menšiny ve Střední Asii

Korean minorities in Central Asia

Praha 2011

Vedoucí práce: Mgr. Blanka Ferklová, Ph.D.

Poděkování

V první řadě děkuji svým rodičům za jejich nejrůznější podporu během celého studia. Dále chci poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Blance Ferklové, Ph.D. a konzultantce Doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za mnoho cenných rad a připomínek.

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně, pouze s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 20.8.2001

.....

Anotace v češtině:

Cílem této práce je představit korejskou menšinu žijící na území Střední Asie. Jsou zde analyzovány příčiny a historie vystěhovalectví korejského etnika do zemí Střední Asie. Práce se zabývá kulturními tradicemi, které si korejské etnikum ve Střední Asii zachovává, vývojem a změnami těchto tradic v současnosti, stejně jako problémem sebeidentifikace příslušníků korejské menšiny v cizím prostředí. Dalším bodem práce je shrnutí změn, ke kterým došlo v jazyce, kterým se představitelé této menšiny dorozumívají.

Annotation in english:

The aim of this work is to present the Korean minority living in Central Asia. There are analyzed the causes of emigration and the history of Korean ethnicity in the countries of Central Asia. The work deals with the cultural traditions that is the Korean ethnic group in Central Asia maintaining, developing and changing these traditions and also with the contemporary problem of self-identification as members of the Korean minority in a foreign environment. Another point of work is a summary of the changes that have occurred in the language, which the members of this minority communicate.

Klíčová slova:

Korjösaram, korjömäl, menšina, Střední Asie, ruský Dálný východ

Key words:

Korjösaram, korjömäl, minority, Central Asia, russian Far east

Obsah

Úvod.....	7
1. Korejská menšina ve Střední Asii.....	9
2. Historie.....	11
2.1 Období 1860-1917.....	11
2.2 Období 1917-1937.....	15
2.3 Deportace.....	17
2.4 Období 1937-1991.....	24
2.5 Období po roce 1991.....	28
3. Kultura.....	34
3.1 Zvyky a svátky.....	34
3.2 Manželství.....	35
3.3 Bydlení.....	35
3.4 Oblékání.....	36
3.5 Náboženství.....	37
3.6 Vzdělávání.....	38
3.7 Postavení žen.....	38
4. Jazyk.....	40
4.1 Dialekt severního Hamgjöngu.....	40
4.2 Vliv ruštiny.....	43
4.2.1 Výpůjčky z ruštiny.....	45
4.3 Vliv turkických jazyků.....	47
5. Jména.....	50
5.1 Rodová jména.....	50
5.2 Osobní jména.....	52
6. Literatura.....	54
6.1 Literatura Korjösaram před rokem 1937.....	54
6.2 Literatura Korjösaram v letech 1937-1979.....	57
6.3 Literatura Korjösaram v 80. letech.....	61
6.4 Literatura Korjösaram po roce 1991.....	63
Závěr.....	67
Seznam použité literatury.....	69
Příloha č. 1 – Mapy.....	72

Příloha č. 2 – Životopisy slavných Korjösaram.....	75
Příloha č. 3 – Ukázky uměleckých děl.....	79

Úvod

Tématem této práce je početná korejská menšina, která trvale žije na území Střední Asie. Korejská menšina žije ve středoasijských postsovětských republikách již od roku 1937, kdy byla na toto území násilně přesídlena z území ruského Dálného východu. Za tuto dobu si tito Korejci vytvořili svébytnou kulturu, která je výsledkem spojení kultury tradiční korejské, ruské a středoasijské. Tato práce je pojata jako široký pohled na středoasijskou korejskou menšinu. Hlavní důraz je kladen na historii korejského etnika na ruské půdě. Práce začíná rokem 1860, kdy došlo k první emigraci etnických Korejců na území ruského Dálného východu, a dále se věnuje všem důležitým milníkům, které ovlivnily historický vývoj této menšiny. V této kapitole jsem čerpala především z prací Germana Kima, Youn-Cha Shin Cheye, Oky Natsuky a Wady Harukiho. Do roku 1991 existuje velké množství materiálů, ale takových materiálů, které by uceleně popisovaly historii Korejců na území Střední Asie, je bohužel velmi málo, a proto se tomuto období věnuji pouze stručně. Důraz je kladen i na kulturu, kde si tato práce klade za cíl porovnat tradiční korejskou kulturu s kulturou korejské menšiny ve Střední Asii. Opět zde čerpám především z děl Germana Kima a Youn-Cha Shin Cheye. V kapitole o jazyku je popsán tzv. korjomal, tedy jazyk, který vznikl kombinací ruštiny a korejštiny, a který ke komunikaci mezi sebou Korejci ve Střední Asii využívají. Čerpám zde především z prací amerického lingvisty Rosse Kinga. V poslední kapitole se věnuji literární tvorbě Korejců ve Střední Asii a čerpám hlavně z knihy Kho Song-mooa. U literatury opět chybí ucelenější podklady k období po rozpadu Sovětského svazu, proto se této literatuře věnuji pouze okrajově.

V této práci využívám především zdrojů psaných v angličtině autory z Ruska, USA, Japonska nebo středoasijských republik. Téměř nevyžívám zdroje psané korejsky korejskými autory, protože téma korejské menšiny ve Střední Asii není v Korejské republice příliš studováno. K přepisu korejských slov do češtiny je v této práci využita česká vědecká transkripce

a k přepisu korejštiny do ruštiny je použita transkripce ruského koreanisty Lva Konceviče. V této práci jsou použity pouze všeobecně známé zkratky jako je KR pro Korejskou republiku, KLDR pro Korejskou lidově demokratickou republiku, SSSR pro Sovětský svaz nebo VŘSR pro Velkou říjnovou socialistickou revoluci.

Společným problémem pro všechny části práce je tendenčnost dostupných materiálů. U materiálů napsaných na území Sovětského svazu ještě před jeho rozpadem často chybí informace o některých událostech nebo jsou podány zkresleně. Pro člověka mé generace, který nemá na rozdíl od generace předchozí v podstatě žádnou přímou zkušenost s komunismem, bylo těžké v materiálech případnou propagandu odhalit. Navíc u zdrojů, i novodobých, vytvořených středoasijskými Korejci mám také pocit jisté zkreslenosti, zdá se mi, že jakožto přímí příslušníci této menšiny občas postrádají potřebný nadhled. Proto bylo náročné vybrat ty správné informace, a přestože jsem věnovala hodně času ověřování údajů ve více zdrojích, nejsem si vždy jistá, že jsem jejich zkreslenost odhalila. Jsem si jistá, že ideální způsob jak tento problém přinejmenším omezit je přímý kontakt s příslušníky této menšiny přímo na území střední Asie.

1. Korejská menšina ve Střední Asii

V současné době žije na celém světě přibližně 76 200 000 etnických Korejců. Nejvíce z nich, asi 71 500 000 žije pochopitelně na Korejském poloostrově, z toho asi 48 500 000 v Korejské republice (dále jen KR) a přibližně 23 000 000 v Korejské lidově demokratické republice (dále jen KLLDR). Z nejrůznějších důvodů¹ docházelo především na začátku 20. století k emigraci Korejců z Koreje a to vedlo ke vzniku korejských menšin v zahraničí. V dnešní době žije mimo Koreu více než 5 milionů Korejců. Největší počet etnických Korejců dnes žije v Číně (asi 2 miliony), dále v USA (asi 1,5 milionů) a v Japonsku (asi 0,7 milionu). V zemích bývalého Sovětského svazu žije dnes asi půl milionu Korejců. Z toho 125 000 žije v Rusku a 375 000 na území Střední Asie. Největší počet etnických Korejců žije v Uzbekistánu (198 000), dále v Kazachstánu (105 000), v Kyrgyzstánu (19 000), Tádžikistánu (6 000) a nejméně v Turkmenistánu (3 000).² V této práci se budu zabývat především korejskými menšinami v Uzbekistánu a Kazachstánu, ostatních menšin se dotknu pouze okrajově.

Po příchodu do Střední Asie žili etničtí Korejci především na venkově, ale postupem času měli stále větší tendenci stěhovat se do měst.³ Toto se projevilo především v Uzbekistánu, kde je dnes většina korejské populace soustředěna ve velkých městech jako je Taškent, kde žije asi 50 000 etnických Korejců, Samarkand, Buchar, Choresmie nebo Karakalpakistán.⁴ V Kazachstánu je větší procento etnických Korejců žijících na venkově, dá se říci, že je korejská populace rozšířena po celém území jižního Kazachstánu.⁵ Tradičními centry kulturního života etnických Korejců je Alma-Ata a Kzyl-Orda. V Kyrgyzstánu a Tádžikistánu jsou Korejci soustředěni především v hlavních městech, tj. v Biškeku a v Dušanbe. O

---

¹ Hladomory, vykořisťování vládnoucí třídou, japonská okupace atd.

² Kim, G.N.: Korean Diaspora in Kazakhstan: Question of Topical Problems for Minorities in Post-Soviet Space, Newsletter of the Japanese Institute of Area Studies, Osaka, 2003, str. 63

³ Více viz. kapitola o historii

⁴ Viz. Příloha č. 1-mapy

⁵ Jižní Kazachstán je tradičnější než severní Kazachstán, který je silně ovlivněn ruskou kulturou.

Turkmenistán, vzhledem k tamní složité politické situaci, nemám žádné přesnější informace. V Rusku jsou tradiční oblasti osídlené Korejci především Přímoří, Příamuří a Sachalin, ale velké korejské komunity můžeme najít i v Moskvě, Petrohradu, Rostově na Donu, Krasnojarsku, Novosibirsku nebo Irkutsku.⁶ Přestože je to jistě zajímavé téma pro hlubší výzkum, pro omezený rozsah této práce se o těchto komunitách již dále zmiňovat nebudu. Kazachstán a Uzbekistán jsou státy v mnoha ohledech podobné (jsou to multietnické státy, kde většinu tvoří muslimské obyvatelstvo hovořící turkickými jazyky), ale lze najít i odlišnosti (například Kazaši byli původně kočovní pastevcí, kdežto Uzbeki byli usedlí zemědělci). Proto se i korejské komunity v těchto dvou státech v leccems liší. V Kazachstánu se etničtí Korejci více začlenili do společnosti a do jisté míry ztratili svou etnickou odlišnost, kdežto v Uzbekistánu žijí Korejci až do dnešní doby v uzavřenějších komunitách.

V minulosti se pro Korejce žijící na území SSSR používalo jak v odborných textech, tak v každodenní mluvě označení „sovětští Korejci“, ale příslušníci korejské menšiny sami sebe označovali buď jako „Korjösaram“ (고려사람) nebo jako „Čosönsaram“ (조선사람). V dnešní době existují dvě možná označení: „Korjösaram“ (고려사람) a „Korjöin“ (고려인). Příslušníci středoasijské menšiny sami o sobě mluví zásadně jako o „Korjösaram“⁷, ale v Korejské republice je častěji používán výraz „Korjöin“. V Korejské republice se při použití výrazu „Korjöin“ každému vybaví středoasijský Korejec, ale při použití výrazu „Korjösaram“ mají spíše na mysli obyvatele starověkého státu Korjō. Já budu v této práci používat označení „Korjösaram“. V ruštině ani v místních turkických jazycích žádné speciální označení neexistuje. Existuje ovšem několik hanlivých označení, například „uzkoglazij“ (úzkooký) nebo „želtokožij“ (žlutokožec), ale tyto hanlivé výrazy se používají pro Asiaty obecně, speciálně pro Korejce ovšem existuje výraz „sobakojed“ (ten, co jí psy). V místních turkických jazycích mi nejsou žádná hanlivá pojmenování známa.

---

⁶ Kim, G.N.: Koreans in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia, world.lib.ru, 2009, str. 1

⁷ V současné době můžeme často slyšet následující tvrzení : „My nejsme ani Hanguksaram (한국사람, tj. Jihokorejci) ani Čosönsaram (조선사람, tj. Severokorejci), my jsme Korjösaram“.

2. Historie

V celé 150ti leté historii Korjösaram existuje několik důležitých milníků. Prvním z nich je rok 1860, kdy bylo území Dálného východu připojeno k Ruskému carství, dále je to rok 1917, kdy proběhla v Rusku Říjnová revoluce a k moci se dostali bolševici. Dalším, velmi smutným milníkem byl rok 1937, kdy byli Korejci z ruského Dálného východu na stalinův rozkaz nuceně přesídleni do oblasti střední Asie. Zatím posledním důležitým datem je v historii Korjösaram rok 1991, kdy se rozpadl Sovětský svaz a Korjösaram se museli vyrovnat se životem v nezávislých středoasijských republikách. Historii jsem se proto rozhodla rozdělit podle těchto důležitých předělů na 5 období.

2.1 Období 1860-1917

Ruské carství získalo roku 1860 od Číny, která byla oslabena druhou opiovou válkou a tchajpchingským povstáním, na základě smlouvy z Pekingů téměř neobydlené území Dálného východu. Na tomto území o rozloze 350 000 m² žilo v té době pouze asi 15 000 obyvatel. Toto území se nacházelo mezi řekami Ussuri a Amur a Tichým oceánem a zahrnovalo také Přímořskou provincii (Přímoří). Připojením území Dálného východu si Rusko nejen rozšířilo svůj přístup k Tichému oceánu, ale také se nově stalo sousedem Koreje, což vedlo k okamžitému rozvoji vztahů mezi těmito dvěma státy. První vlna korejské emigrace proběhla v roce 1863, kdy se na ruský Dálný východ přemístilo 13 korejských rodin, celkem asi 160 osob. Tito lidé pocházeli především z provincie severní Hamgjong (함경북도, Hamgjongbukto), která je známá tím, že do ní byli za období Čosŏn posíláni do vyhnanství lidé, kteří měli spory s tehdejšími režimem. V deseti letech, které následovaly po této první skupině, během kterých se počet přicházejících Korejců stále zvyšoval, byly místní úřady ke Korejcům na ruské půdě více méně tolerantní. Na sklonku dynastie I (1392 až 1910) byla Korea zcela nepřipravená na vstup do éry kapitalismu a japonské a západní koloniální snahy zhoršily už tak hlubokou politickou a ekonomickou krizi.

Ožebračování chudých korejských venkovanů a hlavně hladomor mezi lety 1869-1870 přiměl emigrovat 6 500 Korejců a v roce 1897 už v Rusku trvale žilo přibližně 24 000 Korejců. V této řídce osídlené oblasti představovali Korejci, kteří většinou byli „arendatori“ (nájemci) nebo pracovali jako „batraki“ (sezónní pracovní síla bez stálého zaměstnání a půdy), pro místní úřady výhodnou levnou pracovní sílu. Korejce, kteří neměli dobré konexe, posílaly ruské úřady do nejrůznějších částí regionu ruského Dálného východu, většinou tam, kde bylo zrovna zapotřebí pracovní síly. Díky těmto vládou řízenými přemístěními byla založena například první čistě korejská vesnice Blagoslavlennoje na řece Samarka v roce 1872. Takže jak vidíme, proces, kterým se korejská komunita na ruském území vytvářela již od začátku, nebyl zcela samovolný, ale do jisté míry řízený ruskými úřady.

Carská administrativa hrála důležitou roli v rozmístění nově přichozích Korejců a snažila se využívat tento nový zdroj ve svůj prospěch. V roce 1888 nakonec uzavřelo Rusko a Korea dohodu, která ošetřovala imigrační problematiku a omezovala stoupající příliv Korejců, kteří v té době do Ruska přicházeli jednak po souši a to buď překročením řeky Tumangang (두만강) nebo přes Mandžusko (především ti ze severního Hamgjöngu), a jednak připlouvali po moři z Pusanu do Vladivostoku (především ti z jižních částí Korejského poloostrova). Na základě této smlouvy bylo nabídnuto ruské občanství těm Korejcům, kteří překročili ruskou hranici před 26. červnem 1884, kdy byly navázány rusko-korejské diplomatické vztahy podpisem obchodní smlouvy a bylo jim dovoleno mít ve vlastnictví až 40 akrů zemědělské půdy. To se týkalo asi 20 – 30% Korejců žijících na ruském Dálném východě a později se většina těchto Korejců stala obchodníky, kulaky⁸ nebo „podrjadčiki“ (dodavateli). Zbytek tvořili korejští cizí státní příslušníci, kteří přišli do Ruska buď legálně a měli ruské vízum, nebo nelegálně bez pasu. Imigrace byla zakázána Korejcům, kterým bylo buď méně než 12 let, nebo více než 60 let, a kteří tudíž nebyli pokládáni za práceschopné.

---

⁸ Kulaci byli bohatí majitelé statků

V roce 1893 oblastní generální guvernér Duchovskoj začal jednat i s Korejci jako s plnohodnotnými občany Ruska a přiděloval jim půdu za účelem snadnější kolonizace řídké osídlených oblastí, a také začal v rámci korejské populace realizovat politiku rusifikace. Na začátku rusko-japonské války (1904-1905) obývalo Přímoří již přibližně 30 000 Korejců. Většina z nich pracovala v zemědělství a pouze malá část sídlila ve čtvrti „Sinhačchon“ (신하촌)⁹ ve Vladivostoku. Jen o 30 let později bylo při sčítání lidu v roce 1923 napočítáno 34 559 Korejců s ruským občanstvím a 72 258 Korejců bez ruského občanství. Nejdříve odcházeli korejští zemědělci a dělníci na ruský Dálný východ především z ekonomických důvodů, ale po anexi Koreje Japonskem v roce 1910 a především po neúspěchu Hnutí prvního března v roce 1919 začali Korejci odcházet do Ruska i z důvodů politických. Chtěli bojovat za osvobození Koreje a doufali, že od carského Ruska, které v té době nemělo s Japonskem dobré vztahy, získají podporu. Poslední velká vlna imigrace proběhla mezi lety 1917 a 1923, kdy se většina nově příchozích usadila v Přímoří. V té době se počet Korejců na ruském Dálném východě zvýšil ze 64 000 na výše zmíněných 106 000 (dle údajů z roku 1923).

Carský režim měl na korejskou otázku poměrně ambivalentní názor. Tato nerozhodnost vlády způsobila, že chování vůči korejským imigrantům záviselo především na rozhodnutích místních úředníků, kteří museli zvažovat několik sporných faktorů. Na jedné straně pro ně Korejci představovali levnou zemědělskou pracovní sílu. Více než 80 procent Korejců v Rusku byli „batraki“ (sezónní pracovníci), kteří významně přispívali k rozvoji zemědělství v Rusku, především v Posjetské oblasti. Na rozdíl například od Číňanů, kteří se často vraceli se svým výdělkem zpět do Číny, Korejci obvykle zůstávali na ruském Dálném východě i se svými penězi. Mimoto se Korejci stali zdrojem příjmů díky poplatkům za vydávání pasů a registračním příspěvkům. N. M. Przevalskij považoval korejskou imigraci na ruský Dálný východ za fenomén, který stojí za pozornost a napsal, že charakter Korejců se vyznačuje poslušností, slušností a

---

⁹ Nová korejská vesnice, rusky korejskaja slobodka

pracovitostí.¹⁰ Na druhé straně přítomnost značného množství cizinců znepokojovala místní obyvatelé a využívání půdy korejskými nájemníky vedlo ke ztrátě pracovních příležitostí pro místní statkáře. V té době se začíná objevovat i rasistické hledisko místních ruských obyvatel i autorit vůči korejské menšině. Tak se například vyjádřil i P. F. Unterberger, od roku 1905 generální guvernér Příamuří a velký odpůrce „žluté kolonizace“: „Raději mám poušť, ale ruskou poušť, než půdu zkultivovanou Korejci.“¹¹

Místní autority se tedy na jednu stranu snažily korejskou komunitu podporovat, protože z levné korejské pracovní síly měly i ony samy větší zisk, ale zároveň se snažily vyhnout tomu, aby se korejská komunita v Rusku ekonomicky natolik pozvedla, že by začala ohrožovat ostatní (nebo že by se ostatní začali cítit ohroženi). Aby se tento problém vyřešil, navrhla roku 1905 carská vláda rychlou rusifikaci korejské populace. Za předstupeň naturalizace bylo považováno přijetí pravoslaví a ruské úřady věřily, že Korejci se tak lépe začlení mezi ruskou společnost a přestanou se sdružovat pouze mezi sebou.¹² Dále mělo být zakázáno, aby ti Korejci, kteří pravoslaví nepřijmou, získali ruské občanství, a ti, kteří nezískají občanství, aby vlastnili půdu. Ale tento pokus asimilovat Korejce do ruského společenského zřízení neuspěl. Místo toho pokračoval příliv Korejců do Ruska a ti, kteří přišli první, dláždili cestu pro své příbuzné a přátele a nově příchozí se nadále sdružovali především do čistě korejských vesnic. Růst počtu Korejců po vyhlášení japonského protektorátu na korejském poloostrově v roce 1905 přispěl k tomu, že došlo k obnovení korejské kultury, způsobu života a etnického cítění. Generální guvernér Unterberger dokonce v té době začal pochybovat, zda vůbec kdy dojde k úspěšné rusifikaci korejské populace, a prohlásil: „Přestože někteří z nich přijali pravoslavnou víru, nedošlo k jejímu hlubšímu pochopení. Většina Korejců neumí dobře rusky, proto jenom povrchně opakují a napodobují. To, že Korejci usilují o možnost usadit se zde nastalo, ještě neznamená, že mají

---

¹⁰ Chey, Y.Ch.S.: Soviet Koreans and Their Culture in the USSR, Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 63

¹¹ Kim, G.N.: Deportation of 1937 as product of russian and soviet national policy, world.lib.ru, 2004, str. 4

¹² Jak to bylo a je pro korejské menšiny typické všude na světě

zájem se zde asimilovat, a to, že vytváří v rámci Ruska svou vlastní komunitu, je od základu špatné a nebezpečné.“¹³ Jak již bylo výše uvedeno, korejští imigranti bez občanství nemohli vlastnit půdu, a proto Unterbergerova politika odmítání poskytování ruského občanství Korejcům vedla k tomu, že většina z nich zůstala bezzemky.

Korejci se také časem začali sdružovat do nejrůznějších politických či kulturních organizací. V roce 1905 založili organizaci 한인 민회 (Hanin minhö, Korejská lidová asociace). Předsedou této organizace byl Kim Hak-man (김학만). To byla zřejmě první společenská a politická organizace založená Korejci v Rusku. V roce 1923 pak začalo fungovat sdružení 고려저님 위원 협의회 (Korjŏ čŏnim üwŏn hjŏbüihö, Korejská rada).

2.2 Období 1917- 1937

Ruská Říjnová revoluce v roce 1917 oslovila příslušníky všech etnických skupin v Rusku heslem „spravedlnost, svoboda a rovnoprávnost“ a upřímně ji přivítali mnozí Korejci, kteří na ruském Dálném východě nemohli vlastnit půdu, protože si mysleli, že jim revoluce pomůže otázku půdy vyřešit. Korejci věřili, že vítězství komunismu prospěje nejen jejich životním podmínkám na ruském území, ale že také napomůže k osvobození Koreje od japonské okupace. Korejská participace v různých hnutích samozřejmě nezačala až v roce 1917. Již v roce 1900 se korejští dělníci připojili k Rusům ve stávce v Příamuří a později se aktivně zapojili do revoluce mezi lety 1905-1907. V říjnu 1917 korejští zemědělci dokonce utvořili samostatnou jednotku Rudé armády a aktivně se účastnili partyzánských aktivit, kdy bojovali bok po boku s ruskými jednotkami.¹⁴ Jedna korejská bojová jednotka byla vedena Hong Pŏm-doem (홍범도), známým korejským partyzánem a bojovníkem za svobodu z ruského Dálného

---

¹³ Chey, Y.Ch.S.: Soviet Koreans and Their Culture in the USSR, Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 64

¹⁴ Saveliev, I.: Militant Diaspora: Korean Immigrants and Guerrillas in Early Twentieth Century Russia, Forum of International Development Studies, 26, 2004, str. 158

východu.¹⁵ Úplný seznam korejských revolucionářů vytvořil M. T. Kim v knize *Korejskije internacionalisty v borjbe za vlast' sovetov na Dal'nem Vostoke* (Moskva, Nauka 1979).

Od roku 1923 se během prvních let Stalinovy vlády Korejci zavázali k nejrůznějším politickým aktivitám a mnoho z nich se stalo členy komunistické strany. Ze strany SSSR zatím nikdo nebránil tomu, aby si udržovali své kulturní kořeny, ale všechny korejské žádosti o možnost vybudování autonomní provincie v rámci SSSR byly zamítnuty. Oproti očekávání Korejců se jejich osud po úspěchu revoluce hned nezlepšil. Ale po roce 1923 začal nový sovětský režim rozdělovat půdu mezi zemědělce. V roce 1926 pouze ve Vladivostoku získalo půdu 10 007 korejských rodin¹⁶, přičemž před revolucí bylo mezi Korejci vlastníků půdy pouze 2 290. V té době se hodně Korejců přesunulo do měst a ve Vladivostoku tvořili jednu čtvrtinu celkové populace. Největší korejská komunita žila v Suchanském distriktu na východ od Vladivostoku a v Posjetské oblasti na východ od Vladivostoku poblíž korejských a mandžuských hranic. Několik desítek korejských vesnic se zformovalo do „Korejského distriktu“, kde asi 95 procent populace bylo korejské národnosti. Kolem roku 1926 také většina Korejců sídlících na ruském Dálném východě, kterých bylo v té době již asi 120 000, obdržela ruské občanství (roku 1932 dokonce Stalin vydal dekret, kde všem Korejcům nařizoval přijmout sovětské občanství)¹⁷, což byl předstupeň pro získání půdy, a půda byla nezbytná pro pěstování rýže, které provozovali korejští zemědělci především kolem řeky Ussuri. Rýže byla v Přímoří zaseta poprvé v roce 1917 a použity byly sazenice, které s sebou Korejci přinesli z Koreje. Korejci se stali úspěšnými pěstiteli rýže a jejich produkce se rychle zvyšovala. Kromě rýže přinesli Korejci do Přímoří také výrobu hedvábí. Dále pěstovali zelené fazole, ječmen a kukuřici a malý počet se živil rybníkářstvím a dřevorubectvím.

---

¹⁵ např. Kho, S.M.: *Koreans in Soviet Central Asia*, Helsinky, *Studia Orientalia*, Vol. 61., 1987, str. 56

¹⁶ Chey, Y.Ch.S.: *Soviet Koreans and Their Culture in the USSR*, *Koreans in the Soviet Union*, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 64

¹⁷ Yalcin, R.: *Ethnic Minorities in Uzbekistan: The case of Koreans*, *International Journal of Central Asian Studies*, editor Choi H.W., Vol. 4, 1999, str. 4

Již ve třicátých letech minulého století došlo k tomu, že si Korejci na ruském Dálném Východě začali vytvářet svou vlastní identitu, kulturu a tradice, které se lišily od těch na Korejském poloostrově. Ruští Korejci začali také sami sebe vnímat jako odlišné od svých příbuzných v Koreji. Tradiční kultura se sice stále ještě do jisté míry zachovávala, ale vyvíjela se a měnila, rostl počet korejských intelektuálů a zvyšovala se i jejich vzdělanost, byla zakládána korejská divadla a mnoho vzdělávacích a kulturních institucí. Korejci byli ovšem posovětšťováni a začleněni do nového politického a socioekonomického systému. Korejští intelektuálové byli kladně přijímáni a byly zakládány kulturní instituce jako například korejský rozhlas, divadlo, vzdělávací centra atp. Stovky mladých Korejců dostávaly možnost získat vzdělání na univerzitách v Moskvě, Leningradu (dnes Petrohradu) a dalších velkých ruských městech. Začátek 30. let bylo období nejlepších vztahů mezi korejskou komunitou a Moskvou, ale tato zlatá éra bohužel nevydržela dlouho. Během konce 20. let a začátku 30. let přispěla korejská populace na ruském Dálném východě významně k rozvoji zemědělství, především v oblasti Ussuri-Kchanka, kde zkultivovali půdu před tím nepoužitelnou pro zemědělské účely. Plody své tvrdé práce a úsilí si bohužel nemohli plně vychutnat, protože v roce 1937 bylo všech 182 000 Korejců žijících v této oblasti násilně přemístěno do Střední Asie a Kazachstánu.¹⁸

2.3 Deportace

Jak již bylo výše zmíněno, ve třicátých letech se korejská komunita na ruském Dálném východě stávala stále početnější a důležitější. Například v Posjetské oblasti tvořili Korejci 95 procent celkové populace. Ve velké míře tam zakládali čistě korejské kolchozy.¹⁹ Kolem roku 1926 již byla „vymýcena“ třída kulaků. V roce 1932 bylo založeno korejské divadlo a začal se vydávat časopis *성봉* (Söngbong). Nicméně proces kolektivizace

---

¹⁸ V té době byl Kazachstán součástí Ruské SSR a ostatní středoasijské republiky, tj. Uzbekistán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Turkmenistán byly samostatnými svazovými republikami

¹⁹ Například rybářský kolchoz „Rudí Korejci“

neprobíhal úplně hladce. Korejci se například cítili diskriminováni tím, že ruské kolchozy dostávají často lepší půdu a jsou jim poskytovány výkonnější stroje a tato animozita vedla k několika lokálním sporům mezi ruskou a korejskou komunitou.

Deportace v roce 1937 je nepochybně jednou z nejdůležitějších událostí v historii Korejců žijících v moderní postsovětské Střední Asii. Tato zlomová událost rozděluje historii korejské minority na 2 části: před tím a potom. Nucená deportace Korejců²⁰ ze sovětského Dálného východu do Střední Asie začala brzy po vypuknutí čínsko-japonské války (7. července 1937) a vyhocení špatné situace na sovětsko-mandžuské hranici. 21.srpna 1937 Ústřední výbor komunistické strany Sovětského svazu přijal unesení o přesídlení celé korejské populace z pohraničních regionů ruského Dálného východu do oblasti jižního Kazachstánu, oblasti Aralského jezera a jezera Balchaš a také do Uzbekistánu. Rozhodnutí a k němu příslušný rozkaz byl neprodleně poslán do Chabarovsku. Korejci byli do Střední Asie deportováni v roce 1937 údajně za účelem rozvinutí pěstitelství rýže v Uzbekistánu a jižním Kazachstánu. Doopravdy byli ale deportováni proto, že sovětská vláda Korejcům nedůvěřovala a nevěřila jejich loajalitě během japonské invaze do Mandžuska. Korejci z Dálného východu byli prvním etnikem, které bylo v Sovětském svazu deportováno a stejný osud potom stihl desítky dalších etnik.²¹

Nesmíme si myslet, že se Stalin k deportaci Korejců rozhodl spontánně. První dekrety o deportaci Korejců z regionu ruského Dálného východu byly podepsány již v roce 1927. O něco později se Politbyro, kterému předsedal Stalin, k tomuto tématu vrátilo a výsledkem byl známý dekret číslo 1428-

---

²⁰ oficiálně „přesídlení Korejců“, rusky „pereselenije Korejcev“

²¹ V červenci 1941 hned po tom, co se vyhrótily vztahy mezi Německem a SSSR byla zrušena Německá ASSR v Povolží a Němci také byli deportováni do různých oblastí Střední Asie. Od konce roku 1943 do jara 1944 byly zrušeny republiky a autonomní oblasti Kalmycká, Krachajská, Čečenská, Ingušská a Balkarská, a jejich obyvatelé byli masově deportováni do Střední Asie a na Sibiř jako trest za kolaboraci s Německem. V červenci 1944 byli deportováni také krymští Tataři. Tito lidé nakonec získali zpět znárodněný majetek po Stalinově smrti v roce 1953, nicméně do svých domovin se většinou vrátit nemohli.

326cc, který 21. srpna 1937 podepsali Stalin a Molotov.²² Oficiálním důvodem deportace byla korejská projaponská špionáž na ruském Dálném východě. 28. září 1937 schválil parlament SSSR²³ doplňkový dekret číslo 1647-377cc „o deportaci Korejců z celého území ruského Dálného východu“, který zpečetil osud všech Korejců žijících v té době na území SSSR. Období provedení deportace bylo velmi krátké. Již hned 28. září 1937 hlásil tehdejší ministr vnitra Ježov do Kremlu, že „deportace Korejců z ruského Dálného východu do střední Asie byla zahájena.“²⁴ Do Kazachstánu a Uzbekistánu bylo tehdy deportováno 36 442 korejských rodin (171 781 osob) a zbytek (asi 10 000 osob) korejské populace byl pak přemístěn 1. listopadu 1937.

Mezi pravými důvody deportace sovětských Korejců uvádí historici většinou následující:

1. Stalin chtěl před očekávanou válkou upravit své vztahy s Japonskem, takže se deportace Korejců z ruského Dálného východu dá chápat jako ústupek japonské vládě, která se protijaponsky zaměřených Korejců obávala.
2. Sovětské autority chtěly rozbít korejskou komunitu, která se začínala v Sovětském svazu velmi dobře etablovat a mohla by v budoucnu začít požadovat autonomii (jako to udělali například sovětské Židé v roce 1934).
3. Sovětské autority chtěly vyrovnat pokles pracovních sil v Kazachstánu a ostatních středoasijských republikách, ke kterému došlo v důsledku emigrace a zvýšeného počtu úmrtí - obětí násilné kolektivizace (celkový počet byl asi 3 miliony lidí)

Jak jsem již zmínila, Stalin neměl důvěru ke Korejcům žijícím na Dálném východě, protože se domníval, že Japonci budou Korejce využívat jako svoje špióny. Velká většina korejských imigrantů v Rusku byli prostí zemědělci, kteří po Rusku chtěli pouze kus půdy, na kterém by mohli

---

²² Např. Kim, P.: Forced Deportation and Literary Imagination, Academy of Korean Studies, Seoul, 2005 str. 1

²³ Sovnarkom

²⁴ Abramenko, O.: Legal help to ethnic Koreans, www.memorial.spb.ru, 2010, str. 1

pěstovat své tradiční obiloviny a zeleninu. To, že byli Korejci podezřelí ze špionáže, pramenilo ze dvou důvodů. Jednak se skutečně vyskytovali Korejci, kteří se nechali najmout do japonských tajných služeb, a jednak existovali japonští špióni, kteří se vydávali za Korejce. Korejci se nechávali rekrutovat jako japonští špióni buď z důvodu nízké morálky, nebo proto, že na ně byl ze strany Japonců činěn nátlak. Ostatní Korejci, pokud se o takovém chování dozvěděli, často viníky nahlásili příslušným úřadům a ti byli potrestáni (potrestání většinou ruské úřady nechávali na Korejcích, kteří měli vysoké postavení v rámci korejské komunity). Z těchto vyšetřování existují záznamy, v jednom z nich například A.A. Lopuchin, ministr zahraničí, prohlašuje: „Dostali jsme informaci, že někteří Korejci podplacení Japonci a Japonci přestrojení do tradičního korejského oděvu provozují špionáž na území Ruského carství, především na místech, kde na Dálném východě sídlí naše armáda.“²⁵ Faktem je, že Korejci se špionáže nikdy neúčastnili jakožto organizovaná skupina, ale jako jednotlivci. 29. června 1938 také vyšel článek v časopise „Pravda“ s názvem „Podvratná činnost japonské tajné služby“, kde se psalo, že japonští agenti se nemaskují pouze za buddhistické mnichy nebo za prosté rybáře, ale i za Číňany nebo Korejce.²⁶ Nutno podotknout, že po deportaci se situace na sovětském Dálném východě pro japonské agenty značně ztížila, protože takto přišli o všechny lokální přátele, kteří jim v případě potřeby mohli poskytnout ubytování nebo jídlo.

German Kim k této otázce dále dodává: „Jedním z hlavních důvodů byla také touha předvést sílu totalitního režimu, a to jak na domácí půdě, tak v zahraničí. Deportace Korejců byla dobře naplánovaná, dobře zorganizovaná a pečlivě kontrolovaná velkorozměrná operace, na které si chtěl Stalin vyzkoušet mechanismus nucené migrace.“²⁷ Deportace Korejců byla spojena i s rozsáhlou kampaní v médiích, kdy „vyšlo najevo“ několik vykonstruovaných zločinů členů komunistické strany korejského původu

---

²⁵ Petrov, A.I.: Koreans in Russia in the Context of History of Russian Immigration, International Journal of Korean History, Vol. 12, 2008 str. 145

²⁶ Wada, H.: Koreans in the Soviet Far East, 1917-1937, v Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 50

²⁷ Kim, G.N.: Deportation of 1937 as product of russian and soviet national policy, world.lib.ru, 2004, str. 12

(například v roce 1938 byl zastřelen první tajemník komunistické strany v Posjetském distriktu Afanasij Kim za údajné plánování odtržení regionu Dálného východu od SSSR).

Po dobu trvání SSSR bylo téma deportace (a to nejen Korejců, ale i všech ostatních etnických skupin) tabu. Ani Kim Sŭng-hwa (김승화) ve své knize „Očerki po istorii sovetskich Korejcev“ z poloviny 60. let deportaci nezmiňuje.²⁸ Výjimkou byl například sovětský prozaik Alexandr Solženicyn, který ve své knize Souostroví gulag píše následující: „Začínal si pomalu uvědomovat hodnotu svého objevu. Ze začátku byl velmi opatrný. V roce 1937, byly desítky tisíc podezřelých Korejců- kdo by mohl tváří v tvář japonskému imperialismu věřit těm úzkookým pohanům?- od ochrnutých starých lidí až po malé děti, rychle a tiše přesunuty do jižního Kazachstánu i s částmi svého bídneho majetku. A tak strávili svou první zimu v domcích z nepálených cihel bez oken (kde by taky vzali nějaké sklo?). Tak tiše, že nikdo, kromě Kazachů, kteří s nimi přímo sousedili, o tomto přemístění nevěděl, nebyl nikdo, kdo by o tom utrousil jediné slovo.“²⁹ Dalším hodnotným svědectvím je výpověď Kim Ki-honga (김기홍), starého korejského zemědělce z vesnice Chmelnickaja, která byla zaznamenána japonskou vojenskou tajnou službou v Hunčchunu v roce 1937: „2. října 1937 přišel k nám do vesnice sovětský úředník z kanceláře pro migraci a oznámil všem obyvatelům, že se je sovětská vláda rozhodla přemístit do Kazachstánu a že místo, kde budou žít, je velmi vhodné pro zemědělství.“³⁰ Sovětská vláda oznámila Korejcům, že se rozhodla je přemístit, aby mohli využívat bohatou půdu v Kazachstánu, a že by za to měli být sovětské vládě vděční. Sovětská vláda jim slíbila zaplatit za každý dům 370 rublů a návdavkem měli dostat zdarma dům a půdu v Kazachstánu.³¹ Dozvěděli se, že se musí připravit do 8. října, kdy přesun

---

²⁸ Píše pouze, že se v roce 1937 Korejské divadlo přestěhovalo z Přímoří do Kzyl-Ordy v Kazachstánu

²⁹ Solženicyn, A.: Souostroví Gulag, OK centrum, Praha, 1990, str. 384

³⁰ Wada, H.: Koreans in the Soviet Far East, 1917-1937, v Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 50

³¹ Nakonec museli Korejci deportovaní do Kazachstánu a ostatních středoasijských republik strávit první dvě zimy po deportaci na otevřené stepi, kde si jako obydlí budovali zemljanky.

začne. Mohli si vybrat, zda chtějí odejít do Střední Asie nebo se vrátit zpět do Koreje. Většina se rozhodla pro přesun, pouze 15 lidí, mezi nimi Kim Ki-hong, se rozhodlo vrátit do Koreje. Ruští úředníci tyto lidi doprovodili na hranice s Mandžuskem a pak je ponechali vlastnímu osudu. Lidé, kteří se rozhodli pro přemístění do Kazachstánu si s sebou směli vzít tolik jídla a ostatních věcí, které se vejdou na 2 vozy určené pro 3 domácnosti.

Deportace se ruským Dálným východem šířila postupně.³² Takovýto postup ovšem narušovaly neoficiální informace, které se šířily mezi Korejci. Aby tomu zamezily, zakázaly sovětské úřady Korejcům komunikovat mezi sebou a dále měli zakázáno koupit si jízdenku na vlak z jedné vesnice do druhé. Deportováno bylo asi 180 000 Korejců a asi 2 500 bylo uvězněno za kladení odporu. Pokud to porovnáme s případem Číňanů, kterých bylo deportováno 8 000 a 11 000 bylo zatčeno, odpor Korejců proti deportaci byl zjevně minimální. Moskva byla velmi potěšena průběhem deportace a A. A. Ljuškov, který byl vrchním velitelem deportace, dostal státní vyznamenání. Japonská vláda sledovala deportaci pozorně a 13. listopadu 1937 dokonce podala japonská ambasáda proti migraci Korejců oficiální protest. Japonská vláda totiž od anexe v roce 1910 pohlížela na ruské (sovětské) Korejce jako na své občany a opakovně se je snažila přimět k tomu, aby přijali japonské občanství. Ve své snaze částečně uspěla v roce 1936, kdy 978 sovětských Korejců přijalo občanství japonského císařství. Japonská vláda se pak snažila zasadit o bezpečnost těchto Korejců, ale sovětská vláda tento protest zamítla.³³

Přestože se část Korejců snažila deportaci vyhnout, útěk do zahraničí byl nemožný, protože hranice byly velmi dobře střeženy. Korejci byli deportováni ve speciálních vlacích, které se v průměru skládaly z 50ti vagónů pro lidi (do každého vagónu se vešlo asi 25-30 lidí), dále tam byly sanitární a kuchyňské vagóny, 5-6 krytých nákladních vagónů a dvě

---

³² 10. září byl přemístěn Chabarovsk a západní Khanka, 12. září Spassk, Iman a Posjet, 13. září Grodekovo, 16. září Slavan Azimi, 20. září Vorošilov, 25. září město Vladivostok, 5. října oblast kolem Vladivostoku a Ugolnaja, 20. října Kraskino a 11. listopadu Hančonlou a Sidimi

³³ Wada, H.: Koreans in the Soviet Far East, 1917-1937, v Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 52

otevřené platformy. Nákladní vagóny byly vybaveny dvojími přihrádkami a kovovou pohyblivou dřevěnou troubou. Cesta do Kazachstánu trvala asi 30- 40 dní. Deportovaným Korejcům byly odebrány pasy a lovecké i jiné zbraně. Deportovaní byli velmi dobře stráženi celou cestu do Střední Asie. Počet úmrtí během cesty z Dálného východu do centrální Asie bychom zřejmě mohli počítat na stovky. Do toho započítáváme i oběti tragického selhání v oddíle číslo 505, které se stalo 13. září 1937 na stanici Verino poblíž Chabarovsku.³⁴ Přesný počet úmrtí je těžké spočítat, ale je nesporné, že děti a staří lidé trpěli nejvíc. Hodně lidí také umřelo během prvních let života po nuceném přesídlení do Střední Asie v důsledku špatných životních podmínek a na nejrůznější nemoci.

Pro místní představitele moci ve Střední Asii byli nově přichozí velkým překvapením. Ani v Kazachstánu ani v Uzbekistánu nebyli připraveni na to přijmout takové množství lidí. Korejci byli ve velkém spěchu zorganizováni do nových kolchozů. Ale kvůli jinému klimatu nemohli Korejci pěstovat v Kazachstánu rýži a zeleninu tak, jak byli zvyklí. Deportovaní trpěli chudobou, hladem a často neměli kde bydlet. Mnoho Korejců ilegálně emigrovalo do Uzbekistánu za vidinou lepšího života. V Uzbekistánu se nacházelo více zavlažovaných oblastí, které se svou strukturou podobaly těm na Dálném východě. Co se konkrétně dělo hned po deportaci Korejců, není dodnes zcela známo (chybí relevantní prameny). Faktem je, že místní obyvatelstvo nevědělo o tom, že by měli Korejci na jejich území přijít a údajně jim sovětská vláda zakázala se s nimi stýkat nebo jim jakkoli pomáhat. Nicméně mezi korejskou komunitou se dodnes traduje, že k nim místní obyvatelstvo bylo přes zákaz pohostinné a poskytlo jim pomoc. Nakolik je tato legenda pravdivá, se dnes již asi nezjistí, ale i dnešní Korjösaram tomu věří a myslím si, že to do budoucna přispělo k víceméně dobrým vztahům mezi místními Kazachy (resp. Uzbeky) a Korejci.

Pro Korjösaram je téma deportace samozřejmě dodnes citlivé a mají potřebu se s ním vyrovnávat v literatuře nebo v jiném druhu umění. Například

---

³⁴ Kim, G.N.: Koreans in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia, world.lib.ru, 2009, str. 3

současný kazašský prozaik a dramatik korejského původu Lavrentij Son napsal v roce 1997 divadelní hru „Vzpomínka“ (기억, Kiök), která je celá napsaná v korjomalu a pojednává o deportaci a prvních letech života korejské menšiny v Kazachstánu. Hlavními hrdiny jsou členové dvou rodin, Kimovy a Pakovy, které byly společně deportovány do Kazachstánu. Rodina Kimova byla bohatá a na Dálném východě náležela k elitě, naopak rodina Pakova náležela k proletářské třídě a na Dálném východě patřila mezi nadšené stoupence komunismu. Pakova rodina neustále obviňuje Kimovu rodinu z kolaborace s Japonskem a v jejích očích jsou vinni deportací. I v této hře se objevuje téma pohostinných Kazachů, kdy Kimově a Pakově rodině přinese první den po příjezdu teplou vodu kazašský pastevec a jeho manželka. Lavrentij Son se k deportaci vrací i ve své povídce „Mistrovská švadlena“ (Masterica, 1987), která popisuje první roky života korejské komunity v Kazachstánu, ale hlavní protagonisté se ve vzpomínkách k deportaci často vracejí. A opět se zde objevuje téma Kazachů, kteří nově příchozím Korejcům pomáhají. Dalším zajímavým odrazem deportace v umění je obraz „Rekviem“, který vytvořil uzbecký malíř korejského původu Nikolaj Sin.³⁵ „Rekviem“ je 3 metry vysoký a 4,5 metrů široký obraz znázorňující lidské postavy bez očí, nosů a úst. Nikolaj Sin říká, že má zobrazovat bezejmennost, kterou cítili Korjösaram při deportaci. Poté co v roce 1997 získal od jihokorejské vlády „Řád za kulturní zásluhy“, věnoval „Rekviem“ Muzeu současného umění v Soulu. I v Korejské republice dnes vznikají umělecká díla, jejichž tématem je deportace. Například známý básník Ko Ůn vydal v roce 2011 báseň „Arirang“, která právě o deportaci pojednává.

2.4 Období 1937-1991

Korejci se museli vyrovnat se skutečností, že byli násilně přemístěni tisíce kilometrů od své vlasti do místa, které pro ně bylo úplně cizí, kde nerozuměli místní kultuře a zvykům. Přišli do oblasti bývalého Turkestánu a chanátů Buchara a Chiva a opět se z nich stali průkopníci na panenské zemi.

---

³⁵ Viz Příloha č. 3

V roce 1959 bylo na území Střední Asie již 213 000 Korejců a jejich počet se do roku 1970 zvýšil na 250 000. Byly jedním z mnoha etnik na tomto území a to etnikem, které nebylo vůbec zvyklé na místní poměry. Museli se znovu adaptovat na nové podmínky, jak to již jednou učinili na ruském Dálném východě a znovu se pustili do kultivace zatím nedotčené půdy. Navíc do Stalinovy smrti v roce 1953 byla zásadně omezována jejich lidská práva. Do roku 1949 nesměli mít středoasijsí Korejci pas, měli pouze registrační karty, na kterých bylo napsáno jejich trvalé bydliště. Do roku 1953 měli Korejci kategoricky zakázáno se ze zapsaného místa odstěhovat. Většina Korejců tedy zůstávala v zemědělských oblastech a teprve po Stalinově smrti získali svobodu pohybu a začali se stěhovat do měst. V té době také mohli Korejci začít studovat na univerzitách, takže od konce 50. let se počet vysokoškolsky vzdělaných sovětských Korejců velmi zvýšil. Mladí korejští muži měli povinnost prezenční vojenské služby.

Na území Kazachstánu a Uzbekistánu se objevilo mnoho nových čistě korejských kolchozů. Na přelomu let 1937 a 1938 byl založen v okolí Taškentu kolchoz „Politodel“ (Politická činnost), jehož prvním předsedou se stal Kim Sök-bom (김석봄).³⁶ Další známé kolchozy tvořené výhradně Korejci byl „Poljarnaja zvezda“ (Polární hvězda), který se nacházel také v okolí Taškentu a který řídil Kim Pjōng-hwa (김병화),³⁷ dále „Pravda“ a „Leninskij put“ (Leninská cesta). Na území Kazachstánu byl v Kzyl Ordě založen kolchoz „Třetí internacionála“ a „Avangard“, který byl vedený Čchö Kwōn-hakem (최권학), poslancem Nejvyššího sovětu v Kazachstánu. V Celinogradské oblasti byl založen kolchoz „18 let Kazachstánu“, jehož předsedou byl Kim Tā-han (김대환), třetí náměstek svazu kolektivních zemědělců. V roce 1957 byl založen v Uzbekistánu první sovchoz „Raušan“. V těchto kolchozech a sovchozech se Korejci věnovali především pěstování rýže, bavlny, kukuřice, cukrové třtiny, různých druhů zeleniny a kenafu.³⁸ Korejci také od místních obyvatel získali znalosti o chovu zvířat.

---

³⁶ Žil v letech 1890- 1969

³⁷ Žil v letech 1905- 1974

³⁸ rostlinné vlákno velmi podobné jutě

Jen v Uzbekistánu bylo více než 100 etnických Korejců oceněno řádem „Hrdina socialistické práce.“³⁹

22. června 1941 napadlo Německo Sovětský svaz. Přes deportaci zůstali Korejci vlastenci a byli připraveni pomoci bránit „svou“ zemi. Korejští muži se zapojili do „pracovních brigád“, jinak zvaných též „pracovní armáda“, které nejrůznějším způsobem pomáhaly armádě během válečných let. Mnoho Korejců chtělo vstoupit do armády a bojovat v předních liniích, ale pouze pár z nich ve své snaze uspělo, bylo přijato do armády a posláno na frontu. Tehdejší režim totiž nedůvěřoval loajalitě národnostních menšin a jejich příslušníci například neměli právo nosit u sebe zbraň. Jeden z úspěšných vojáků, kapitán Alexandr Min byl posléze vyznamenán jako „Hrdina Sovětského svazu“.⁴⁰ I v poválečných letech Korejci nadále přispívali k rozvoji zemědělství v Kazachstánu a Uzbekistánu. Bodem zvratu v životech Korejců v Sovětském svazu, stejně jako pro jeho další obyvatele, byl rok 1953, kdy zemřel Stalin a politický režim se začal přece jen poněkud uvolňovat. Korejci znovu získali zpět lidská práva, ale skutečný návrat ke své kultuře, jazyku a etnické identitě byl možný až v 80. letech po Gorbačovově perestrojce. Do té doby se nemohly zakládat žádné etnické organizace. V roce 1957 a 1958 probíhalo mezi korejskou komunitou petiční hnutí, ve kterém Korejci požadovali na sovětské vládě svou rehabilitaci. Vláda nemohla ignorovat takto širokou a dobře organizovanou kampaň a Korejci v té době získali nejrůznější práva, která do té doby v SSSR neměli, například žít ve městech, vzdělávat se atd. Pro jejich vysokou vzdělanost, pracovní nasazení a organizační schopnosti začali Korejci získávat vedoucí pozice v průmyslovém, vládním i vzdělávacím sektoru. V sedmdesátých letech se počet univerzitně vzdělaných Korejců zdvojnásobil a procento vzdělaných lidí bylo mezi korejskou komunitou také dvakrát větší než mezi komunitami jinými. Korejci byli voleni do sovětského parlamentu, několik z nich se také stalo generály sovětské armády.

---

³⁹ Například Kim Man-sam nebo dokonce dvakrát Kim Pjŏng-hwa

⁴⁰ Kim, G.N.: Koreans in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia, world.lib.ru, 2009, str. 1

Přes mnoho těžkostí, kterými si Korejci prošli v prvních letech života ve Střední Asii, významně přispěli významně k rozvoji nejen zemědělství, ale i celkové ekonomické situaci ve středoasijských republikách. Korejci pomalu začínali zlepšovat svůj každodenní život, v okolí kolchozů a sovchozů se začaly objevovat korejské jesle, školky, školy, nemocnice, knihovny a obchody. Korejské domy začaly být vybavené elektrinou a jejich obyvatelé si začali pořizovat rádia a televize. Kolchoz Politodel otevřel svou vlastní restauraci „Kuksu“⁴¹, potom svůj vlastní obchodní dům, hotel a dokonce založil fotbalový tým. Děti pracovníků z kolchozů měly dostupné vyšší vzdělání, většinou si vybíraly školy technického zaměření. V okolí Samarkandu v Uzbekistánu pracovalo hodně Korejců v biochemickém průmyslu a v továrnách na fosfáty. Korejci se uplatňovali jednak jako učitelé, lékaři nebo agronomové a dále jako automechanici, účetní, zámečníci nebo řidiči. Sovětští Korejci si znovu vybudovali ekonomické a sociální postavení. Mnoho z nich bylo oceněno prestižními vyznamenáními jako například „Leninovým řádem“ nebo „Státní cenou“. A dále, více než 150 Korejců bylo odměněno nejrozličnějšími řády za své dlouholeté služby v průmyslovém, zemědělském, stavebním a dalších sektorech ekonomiky. Korejci se navíc v poválečných letech uplatnili i v dalších odvětvích, například ve vědeckých výzkumech, akademické sféře⁴², umění⁴³, literatuře, vzdělávání, zdravotní péče nebo sportu⁴⁴. Na začátku 70. let pracovaly stovky Korejců jako profesori na univerzitách nebo vědečtí pracovníci ve výzkumných ústavech. Do roku 1958 nesměli Korejci studovat na vojenských školách, první skupina profesionálních vojáků promovala v roce 1968. Mezi nimi byl i pozdější předseda korejského kulturního centra v Taškentu, plukovník Peter Kim.

Při sčítání lidu v roce 1979 bylo na území celého Sovětského Svazu napočítáno 389 000 občanů korejské národnosti. Neoficiální zdroje nicméně tvrdí, že reálný počet sovětských Korejců byl téměř dvojnásobný. Tento nesoulad má dvě příčiny. Sovětští občané si totiž mohli od věku 16-ti let

---

⁴¹ Kuksu (국수) je tradiční korejské jídlo

⁴² Např. koreanista Georgij Fjodorovič Kim nebo lingvista Fjodor Zinojevič Kim

⁴³ Např. herci Čchö Pong-do a I Kjöng-hüi nebo ředitel korejského divadla Čchö Ůn

⁴⁴ Např. gymnastka Nelly Kim, podrobnosti viz. Příloha č. 2

vybrat, zda chtějí být bráni jako ne-Korejci. Tento status si vybírali především ti, kteří měli korejskou matku a otce jiné (většinou ruské) národnosti. Tito lidé pak zdůrazňovali, že chtějí mít v pase zapsanu ruskou národnost. Druhým důvodem bylo, že aby se vyhnuli vysokým daním, se ne všichni členové korejských domácností sčítání lidu zúčastnili. Reálný počet Korejců v SSSR byl tedy zřejmě něco kolem 750 000.⁴⁵ Těsně před rozpadem SSSR byli etničtí Korejci rozptýleni ve všech svazových republikách, nejvíce však v Uzbekistánu, Rusku a Kazachstánu. Podle sčítání lidu v roce 1989 trvale žilo v SSSR 438 000 Korjösaram.⁴⁶

2.5 Období po roce 1991

Rok 1991 byl přelomovým rokem pro středoasijské svazové republiky. Na konci 80. let zahájil generální tajemník UV KSSSR Michail Gorbačov program tzv. perestrojky a demokratizace. Politika glasnosti vedla ke změně veřejně probíraných témat a začalo se mluvit o přehmatech a omylech, kterých se dopustilo vedení komunistické strany. Kredit sovětské vlády postupně klesal a to spolu s prohlubujícími se hospodářskými problémy vedlo k náboženským, sociálním i národnostním nepokojům, které posléze přerostly do neřešitelných mezí. SSSR se z toho důvodu na začátku 90. let rozpadl. Nejprve se odtrhly pobaltské republiky, které byly postupně následovány ostatními. Uzbekistán získává samostatnost dne 1. září 1991 a Kazachstán ho následuje 16. prosince 1991. SSSR oficiálně končí dne 31. prosince 1991.

Pro Korjösaram znamenala taková politická změna nutnost potřeť se přizpůsobit novým podmínkám. Před tím se museli nejdřív přizpůsobit životu na Dálném východě a poté v sovětské Střední Asii. Nyní si museli zvyknout na život v nezávislých středoasijských republikách a bohužel také na život ve zhoršených ekonomických podmínkách. Pád Sovětského svazu

---

⁴⁵ Chey, Y.Ch.S.: Soviet Koreans and Their Culture in the USSR, v Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 65

⁴⁶ Petrov, A.I.: Koreans in Russia in the Context of History of Russian Immigration Policy, International Journal of Korean History vol. 12, 2008, str. 205

ovšem také umožnil Korjösaram stýkat se se svými etnickými příbuznými na Korejském poloostrově. Korjösaram neměli po více než 40 let žádný kontakt s Korejci žijícími v Korejské republice a i s komunistickou Korejskou lidově demokratickou republikou měli styky jen velmi omezené. Ztráta identity etnických menšin byla cílem vedení SSSR, které věřilo, že se tímto způsobem tyto menšiny lépe začlení do sovětské společnosti. Situace se začala měnit až s příchodem Gorbačovovy perestrojky na konci 80. let, kdy byl všem národnostním menšinám do jisté míry povolen návrat k jejich kulturním kořenům. V roce 1991 došlo k obnovení oficiálních styků mezi Korejskou republikou a středoasijskými postsovětskými republikami. Pro Korjösaram tato skutečnost s sebou přinesla možnost volby své původní vlasti. Přestože, jak již bylo zmíněno, předkové většiny Korjösaram pocházeli z provincie severní Hamgjöng, která dnes leží na území KLLDR, zvolili si téměř všichni Korjösaram jako svou původní vlast Korejskou republiku. Tato volba byla velmi racionální, když vezmeme v úvahu drastické změny, ke kterým došlo na mezinárodní scéně v důsledku perestrojky.⁴⁷ Korjösaram a Korejci na Korejském poloostrově, kteří předtím neměli téměř žádnou možnost kontaktu, začali mít o sebe navzájem velký zájem. Na začátku 90. let nastalo krátké období rivality mezi KR a KLLDR o to, kdo bude mít na středoasijskou korejskou menšinu větší vliv. V Kazachstánu i v Uzbekistánu bylo založeno velké množství asociací, které měly podporovat vztahy buď s KR nebo s KLLDR. Nutno říci, že v této rivalitě o větší vliv KR jednoznačně KLLDR porazila. Jedním z důvodů byla štedrá finanční podpora, která byla Korejskou republikou poskytnuta Korjösaram, dalším důvodem byl její celkově pozitivnější mezinárodní obraz. Olympijské hry v Soulu v roce 1988 demonstrovaly v očích Korjösaram zajímavý ekonomický vývoj v KR a neopomenutelná byla i práce korejských křesťanských misionářů, kteří do Střední Asie přijížděli ve velkém počtu. Ti pomáhali Korjösaram nejen v kontaktu se svými etnickými příbuznými na Korejském poloostrově, ale i s vyrovnáním se s krizí identity,

---

⁴⁷ Oka, N.: The „Triadic Nexus“ in Kazakhstan: A Comparative Study of Russians, Uighurs, and Koreans, v *Beyond Sovereignty: from status law to transnational citizenship?*, editor Ieda Osamu, Slavic Research Centre, Hokkaido University, Sapporo, Japonsko, 2006, str. 373

kteřou Korjösaram v nově svobodném a otevřeném světě trpěli. Naproti tomu Kim Il-söngova ideologie čučche, kterou se snažil šířit Pchjöngjang, měla pouze minimální přitažlivost pro Korjösaram, kteří si právě začínali užívat liberalizaci související s perestrojkou. Jižní Korea byla navíc jak pro Kazachstán, tak pro Uzbekistán daleko zajímavějším ekonomickým partnerem, takže i ze strany vedení republik byl tento kontakt podporován. Jižní Korea dnes v obou republikách sponzoruje nejrůznější kulturní aktivity, jako je rozhlasové a televizní vysílání v korejštině, nejrůznější etnické festivaly nebo kurzy korejštiny. Kromě toho vzrostl i kontakt na individuální úrovni skrz obchod nebo výměnné studenty. Korejská republika si své vítězství pojistila i tím, že důrazně naznačila Korjösaram, že pokud chtějí nadále dostávat jejich finanční podporu, neměli by pokračovat v kontaktech s KLDŘ.

Přes takto rostoucí vztahy s KR se však Korjösaram necítí tak úplně jako jejich etniční příbuzní. Dnes mají za sebou již 20 let vzájemného kontaktu a Korjösaram, kteří byli na začátku 90. let přesvědčeni, že se z nich velmi rychle stanou „skuteční Korejci“, poznali, jak odlišná je po téměř 150 letech života mimo Koreu jejich kultura a myšlení. Krátce po tomto poznání se Korjösaram začali považovat za „nedokonalé Korejce“, protože většina z nich již neovládá korejštinu a nezná dobře korejské tradice, zvyky ani způsob chování. Již během období perestrojky se všichni Korjösaram začali náhle cítit jako Korejci a chtěli být co nejpodobnější těm „pravým“ Korejcům. Nesnažili se skrývat svůj etnický původ, a pokud se jich někdo zeptal na jejich národnost, pak odpověděli, že jsou Korejci.⁴⁸ Stalo se módním studovat korejštinu v jazykových kurzech a napříč všemi společenskými i věkovými kategoriemi se objevil zájem o vše, co udělali Korejci v Koreji. Cokoliv korejského probouzelo ve středoasijských Korejcích nadšení. Korjösaram při sebemenší příležitosti demonstrovali svou etnickou podřazenost, což vedlo k tomu, že k nim Korejci jak z KR, tak z KLDŘ zaujali pozici učitelů a mentorů. Hodně Korejců z obou Korejí neskřývalo své pocity ekonomické i jiné nadřazenosti vůči Korjösaram.

---

⁴⁸ Kim, G.N.: Koreans in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia, world.lib.ru, 2009, str. 5

Postupem času se situace poněkud změnila. Korjösaram pochopili a přijali skutečnost, že nejsou a nikdy nebudou stejní jako Korejci na Korejském poloostrově. Po 150 letech života v diametrálně jiném prostředí je rozdíl mezi Korejci z Korejského poloostrova a Korjösaram tak velký, že se dá říct, že vzniklo nové etnikum. Korjösaram jsou výsledkem spojení evropské, středoasijské a tradiční korejské kultury. Pro Korjösaram jsou dnes Korejci a jejich tradiční kultura hůře pochopitelní než Rusové, Kazaši, Uzbeki, Gruzíni nebo další postsovětské národy. Krásná Vasilisa a hlupák Ivan z tradiční ruské pohádky, Hodža Nasredin ze středoasijského folklóru, charakter z pohádek bratří Grimmů nebo Hanse Christiana Andersena jsou srdcím sovětských Korejců bližší než Čchun-hjang (춘향) nebo Hong Kiltong (홍길동) z tradičních korejských příběhů. Na otázku, zda se cítí být Korejcem odpovídá V. Khan, Korjösaram z Taškentu, následovně: „Pokud mluvíme o mých genetických kořenech, pak ano. Ale také se v mnoha ohledech od Korejců z Korejského poloostrova zásadně liším. Kdo tedy jsem? Myslím, že se nejlépe mohu identifikovat následujícím způsobem: Jsem Korejec co se týče svých genetických kořenů, byl jsem vzdělán v sovětském vzdělávacím systému, mým rodným jazykem je ruština, můj názor na svět je založen na evropsko-asijském způsobu myšlení, jsem zvyklý na život v multikulturním prostředí a mým domovem je Uzbekistán. To, že jsem Korejec, není v žádném případě dominantním faktorem mé lidské podstaty.“⁴⁹

Korjösaram pochopili, že jsou od „pravých“ Korejců odlišní, ale alespoň navenek to nyní chápou ne jako svou chybu, ale jako svou výhodu. Tvrdí, že oproti Korejcům z Korejského poloostrova mají výhodu v tom, že vyrostli a byli vzděláni v multietnickém prostředí, které jim zajistilo širší přehled a pochopení světa než Korejcům, kteří naopak vyrostli v prostředí monoetnickém, které je jistým způsobem omezuje. Jsou pyšní i na vzdělání v sovětském vzdělávacím systému, který byl ve své době jedním z nejlepších na světě. Korjösaram nyní mezi sebou kritizují myšlení, pohled na svět a často nadřazené chování Korejců z Korejského poloostrova.

---

⁴⁹ Khan, V.S.: The Korean Minority in Central Asia: National Revival and Problem of Identity, v Journal of Central Asian Studies, editor Choi H.W., Vol. 3, 1998, str. 5

Nevím, nakolik je toto jejich skutečný, upřímný názor a nakolik je to jen demonstrativní odsouzení Korejské republiky, která po rozpadu SSSR odmítla Korjösaram repatriovat⁵⁰, ale určitě s tímto postojem souhlasím. Podle mého názoru by se Korjösaram neměli chtít stát Korejci, ale naopak by se měli snažit zachovat si svou unikátní kulturu. Jak říká Ross King: „Nedostatek hrdosti Korjösaram na cokoliv týkajícího se Korejců na ruské půdě může způsobit jednak velkou ztrátu jejich specifického a zajímavého kulturního dědictví a jednak ještě zvětšit vzdálenost od tradiční korejské kultury. Je potřeba podporovat studium kulturního dědictví Korejců v Rusku.“⁵¹

Korjösaram však mají být na co hrdí. Přes těžkosti, kterými si prošli v prvních letech života ve Střední Asii, se jak v Uzbekistánu, tak v Kazachstánu stali jednou z nejúspěšnějších národnostních menšin a jejich příslušníci nacházejí uplatnění ve všech odvětvích.⁵² Oběma menšinám je společné, že jsou velmi loajální k představitelům moci a ani v jednom ze států neprojevuje korejská menšina ambice na získání autonomie.⁵³ Mezi Korjösaram v Kazachstánu se na začátku 90. let diskutovalo o možnosti založit na ruském Dálném východě „Korejskou autonomní oblast“, ale kvůli složitým ekonomickým podmínkám v této oblasti se od tohoto nápadu brzy upustilo. V Kazachstánu i v Uzbekistánu jsou Korjösaram ideální minoritou, která přiznává, že doma jsou zde Kazaši resp. Uzbeki a rádi jim vyjadřují vděčnost za to, že jim v roce 1937 poskytli pohostinství. Například na 10. výročí Asociace Korejců v Kazachstánu pronesl její prezident Jurij Tskhaj projev, kde opět zdůrazňoval, aby si „všichni Korjösaram pamatovali, kdo podal pomocnou ruku jejich otcům v těžkých časech.“⁵⁴ Nakolik jsou taková

---

⁵⁰ Začátkem 90. let existoval v KR program na repatriaci těch Korjösaram, kteří mohli dokázat, že jsou přímí potomci emigrantů, kteří z Koreje uprchli před japonskou okupací. Když ovšem vezmeme v úvahu deportaci, bylo etnických Korejců s podobnými dokumenty zanedbatelně málo

⁵¹ King, R.: Korean as a heritage language vs. Korean as a foreign language in the North America and the former USSR: Ambiguous priorities and insufficient resources, *Acta Koreana*, Vol. 1, 27-40, 1998, str. 36

⁵² Viz příloha č. 2

⁵³ Jako to např. v Kazachstánu činí ruská a ujburská menšina.

⁵⁴ Oka, N.: The „Triadic Nexus“ in Kazakhstan: A Comparative Study of Russians, Uighurs, and Koreans, v *Beyond Sovereignty: from status law to transnational*

prohlášení upřímná, nevím, ale pro Korjösaram je to výhodná strategie, protože není možno očekávat, že by KR nebo KLDK vyvíjela kvůli korejské menšině jakýkoli politický tlak na země, kde právě žijí. Kazachstán, Uzbekistán a další středoasijské republiky jsou jedinou vlastí, kterou mají, a jejich nejlepší šance na dobrý život je udržovat s vedením republik co nejlepší vztahy.⁵⁵

---

citizenship?, editor Ieda Osamu, Slavic Research Centre, Hokkaido University, Sapporo, Japonsko, 2006 str. 376

⁵⁵ Korjösaram se nyní politicky angažují, např. nedávno se hlavou Karatalského regionu v Kazachstánu stal etnický korejce Roman Kim.

3. Kultura

Kultura současných Korjösaram je výsledkem unikátního spojení tradičních korejských zvyků, způsobu života, který si nejprve osvojili jejich předci na ruském Dálném východě a potom oni sami na kolchozech a sovchozech ve Střední Asii. V této kapitole se budu zabývat především tím, co na kultuře Korjösaram zůstalo typicky korejského.

3.1 Zvyky a svátky

Korjösaram, stejně jako Korejci v Koreji jí hlavně rýži a kimčchi, které servírují na tzv. papsang (밥상).⁵⁶ Mezi Korjösaram jsou velmi oblíbenými jídly rýžové koláčky „ttök“ (떡) a „tubu“ (두부, tófu). Tyto pokrmy se připravují a konzumují především o tradičních korejských svátcích, které Korjösaram stále slaví. Velkou pozornost věnují Korjösaram rodinným oslavám jako jsou první narozeniny dětí (돌, tol), svatební obřad (결혼, kjörhon) nebo šedesáté narozeniny (환갑, hwangap). Příprava na takovou událost zabere většinou hodně času a pozváni jsou vždy všichni příbuzní, blízcí přátelé a spolupracovníci (podle důležitosti rodiny se zve 100 až 500 hostů). Korjösaram, přestože třeba v běžném životě dávají přednost místní kuchyni, při takových událostech vždy připravují tradiční korejská jídla. Korjösaram často připravují domácí korejská jídla i pokud se oslava koná v restauraci. Po tradičním korejském způsobu se oslavencům častěji než dárky dávají obálky s penězi. Korjösaram nezapomínají ani na tradiční korejské svátky jako jsou např. „hansik“ (한식)⁵⁷ nebo „čhusök“ (추석)⁵⁸, kdy stejně jako na Korejském poloostrově navštěvují hroby svých předků. O hansiku a čhusöku se také připravuje tradiční korejské jídlo a zemřelí se uctívají trojitou nízkou poklonou. Nejpopulárnějším tradičním korejským

---

⁵⁶ Nízký stůl u kterého se sedí v tureckém sedu

⁵⁷ Hansik je svátek jara, slaví se 105 den od zimního slunovratu. Podle gregoriánského kalendáře se tento svátek kromě přestupného roku tedy koná 5. dubna. Slaví se nejen v Koreji, ale také v Číně a ve Vietnamu.

⁵⁸ Čhusök je festival sklizně a jako mnoho dalších podobných festivalů se slaví na podzim, 15. dne 8. měsíce podle lunárního kalendáře.

svátkem je ovšem „söllal“ (설날), nový rok podle lunárního kalendáře. V Koreji je tento den rodinnou záležitostí, ve Střední Asii ho Korjösaram slaví spíš v kolektivu svých přátel.

3.2 Manželství

Korejské rodiny jsou monogamní (přestože např. v Uzbekistánu je polygamie povolená) obvykle s velkým počtem dětí. Korjösaram, především ti, kteří žijí na venkově, stále preferují manželství s jiným příslušníkem korejské menšiny. V roce 1987 byl proveden výzkum na kolchozu Politodel, který ukázal, že z 560 korejských rodin pracujících v tomto kolchozu je pouze 30 rodin smíšených, tj. asi 5,4 procent.⁵⁹ V rámci smíšených rodin je nejčastější manželskou kombinací korejský muž a ruská žena. Ve městech jsou mezietnické svazky daleko častější, dále jsou pak častější u osob mladšího věku s vyšším vzděláním. Svazky s příslušníky místního turkického obyvatelstva jsou velmi ojedinělé a často jsou pokládány za něco nepatřičného. Jak říká mladá studentka korejského původu z kyrgyzského Biškeku Saša Kim: „Můj otec a moje matka chtějí, aby náš národ a naši lidé pokračovali. Kdyby zjistili, že mám kyrgyzského přítele, asi by se hodně zlobili.“⁶⁰ V dnešní době jsou za perspektivní ženichy pokládáni jihokorejští muži, kteří v očích Korjösaram mohou poskytnout materiální zabezpečení, ukončit případné ekonomické problémy rodiny nevěsty a poskytnout svým dětem naději na lepší budoucnost. Na konci devadesátých let se dá hovořit skoro až o fenoménu „cest za nevěstami“, kdy mladí Korejci jezdili do Střední Asie jen proto, aby si vybrali vhodnou nevěstu. V roce 2005 byl o tom v Korejské republice natočen film „나의 결혼 원정기“ (Naŭi kjörhon wöndžänggi, Svatební kampaň).

3.3 Bydlení

---

⁵⁹ Chey, Y.Ch.S.: Soviet Koreans and Their Culture in the USSR, Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 68

⁶⁰ Sparling, E.: Kyrgyzstan: Ethnic Minority Expand Ties to South Korea, Eurasianet, 2009, dostupné na: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b06755f28.html>, str. 2

Dalším pozůstatkem tradiční korejské kultury je jejich způsob bydlení. Především na vesnicích můžeme na domech Korjösaram najít mnoho specifických etnických rysů. Spousta Korjösaram má dům v tradičním korejském stylu, ve kterých můžeme najít kuchyň a „marubang“ (마루방, pokoj s dřevěnou podlahou), ve kterých je využit tradiční systém domácího vytápění „kuduri“ (구두리, vyhřívaná podlaha).⁶¹ „Kuduripang“ (구두리방, pokoj, kde se nachází vyhřívaná podlaha) je místem, kde se celá rodina shromažďuje k jídlu. Dříve se spávalo přímo na „kuduri“, ale dnes už i nejstarší generace Korjösaram preferuje spát v posteli. Z toho, že Korjösaram mají často ve svých domech „kuduri“, můžeme usoudit, že si své domy budují sami tak, aby jim co nejlépe vyhovovaly. Je škoda, že v dnešní době bytů nebo domů s „kuduri“ stále ubývá. Pokud žijí Korjösaram ve městech, vlastní většinou typizovaný byt v panelovém domě, který se nijak neliší od bytů jiných etnických skupin, ale často mají alespoň jeden pokoj zařízený v tradičním korejském stylu a tento pokoj většinou využívá starší generace. Dříve se také dodržovala tradice dělení domů na mužskou a ženskou část, ale v dnešní době se tento zvyk nejen nedodržuje, ale už o něm většina mladých Korjösaram ani neví. Pro korejské domy je dále typické, že jsou zachovávány bez poskvrny čisté.

3.4 Oblékání

Přestože se většina Korjösaram obléká do moderního západního oblečení, rodina etnických Korejců, která by nevlastnila alespoň jeden exemplář tradičního „hanboku“ (한복), ve Střední Asii snad ani neexistuje. Ženy si mohou obléknout tradiční sukni „čchima“ (치마) a vestu bez rukávů, nebo kalhoty „tunggöri“ (dunggeori)⁶², které mohou oblékat i muži. Při důležitých rodinných oslavách jako jsou narozeniny, svatby, a výročí, oblékají ženy zásadně „hanbok“, většinou v bílé barvě. Nicméně na veřejnosti ho oblékají

---

⁶¹ „Kuduri“ je slovo z korjomalu. Ve standardní korejštině se toto řekne „ondol“ (온돌)

⁶² Ve standardní korejštině „čogori“ (조고리)

i starší generace skutečně zřídka. Většina Korjösaram si přeje být v hanboku pohřbená.⁶³

3.5 Náboženství

Militantní ateismus prosazovaný za sovětské éry způsobil konec tradičních náboženských rituálů a zvyklostí, které byl Korjösaram zvyklí dodržovat během života na ruském Dálném východě. V Kazachstánu a Uzbekistánu mohli etničtí Korejci provádět pouze některé konfuciánské ceremoniály- například pohřební rituál (장례식, čangnjesik) nebo uctívání předků. Tyto rituály se mezi Korjösaram zachovaly až do dnešní doby, ale příslušníci mladé generace bohužel již nerozumí náboženskému významu a provádí je pouze mechanicky. Především starší generace Korjösaram si ale zachovává konfuciánský pohled na svět a na vesnicích můžete dokonce najít pozůstatky šamanismu. Ještě dnes využívají Korjösaram služeb tzv. paksua. „Paksu“ (박수) je mužský šaman, který za určitou sumu peněz nahlédne do starých knih a pomocí geomancie udílí rady a věští osud. Korjösaram se s ním většinou přichází poradit před důležitými událostmi, jako je například stěhování, dlouhá cesta, vstup na univerzitu nebo manželství. Mnoho žen také hraje karetní hru podobnou evropskému pasiánsu, která údajně může pomoci odhalit osud.

Hned po rozpadu Sovětského svazu přišlo do Střední Asie hodně jihokorejských misionářů. Tito lidé byli nadšeně přivítáni, ale spíš než náboženství u nich Korjösaram hledali kontakt se svou rodnou zemí a svými etnickými příbuznými na Korejském poloostrově.⁶⁴ Nicméně intenzivní práce těchto misionářů přinesla své ovoce a skutečně přiměla část středoasijských Korejců konvertovat ke křesťanství. Zatím nebyla provedena žádná oficiální statistika, ale jejich počet se odhaduje tak na 100

---

⁶³ Chey, Y. Ch.S.: Soviet Koreans and Their Culture in the USSR, Koreans in the Soviet Union, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 69

⁶⁴ Oka, N.: The „Triadic Nexus“ in Kazakhstan: A Comparative Study of Russians, Uighurs, and Koreans, v Beyond Sovereignty: from status law to transnational citizenship?, editor Ieda Osamu, Slavic Research Centre, Hokkaido University, Sapporo, Japonsko, 2006 str. 374

000, tj. 20 procent celkového počtu.⁶⁵ Na konci devadesátých let se v postsovětské Střední Asii snažila uspět církev Mun Sam-jōnga, která ovšem ve své snaze zcela selhala. Během sovětské éry mezi Korjösaram téměř vymizel buddhismus, ale v současnosti se v Alma-Atě a Biškeku objevilo několik buddhistických komunit. Počet jejich členů je ale velmi malý. Přibližně 1-2 procenta Korjösaram konvertovala k islámu, tradičnímu náboženství turkických národů ve střední Asii. Celkově se dá říct, že náboženství nehraje v životě Korjösaram at' v Kazachstánu nebo v Uzbekistánu významnější roli.

3.6 Vzdělávání

Během 50 let, tj. během éry SSSR, byly děti Korjösaram, stejně jako děti všech ostatních etnických skupin začleněny do státního vzdělávacího systému, který byl přísně povinný. Například dítě, muselo být po prvních narozeninách umístěno do denních jeslí, aby se pobytem v kolektivu naučilo pravidlům skupinového chování. Takováto kolektivní socializace byla důležitým prvkem i v životě starších dětí a dospělých. V Koreji se tradičně u dětí vyžadoval velký respekt dětí ke starším. Podle konfuciánských etických zásad se má mladší člověk, nezávisle na jeho společenském postavení, chovat ke starším s respektem a děti mají vždy poslouchat své rodiče. Rodiče jsou naopak povinni zajistit svým dětem kvalitní vzdělání. Takový způsob výchovy se zachoval i mezi středoasijskými Korjösaram a je nepochybně jedním z důvodů, proč je podíl vysokoškolsky vzdělaných Korjösaram dvakrát vyšší než je průměr at' už v Kazachstánu nebo v Uzbekistánu. Mezi korejskou diasporou neexistuje analfabetismus a mezi věkovou skupinou od šestnácti do dvaceti šesti let je zanedbatelný počet těch, kteří by nedokončili alespoň střední školu.

3.7 Postavení žen

---

⁶⁵ Yalcin, R.: Ethnic Minorities in Uzbekistan: The case of Koreans, v International Journal of Central Asian Studies, editor Choi H.W., Vol. 4, 1999, str. 2

Za zmínku také stojí výrazný rozdíl mezi středoasijskou korejskou menšinou a jižní Koreou v genderovém rozdělení rolí a společenském postavení mužů a žen. Tradiční korejská společnost je založená na konfuciánských principech, podle kterých je vedení rodiny a společnosti pouze mužskou záležitostí. Během sovětského období byla nastolena politika rovnosti pohlaví. Ženy byly povzbuzovány k tomu, aby se vzdělávaly, aby se aktivně zapojily do pracovního procesu a do společenského života. Je zajímavé si povšimnout, že korejské ženy ve Střední Asii byly a jsou emancipovanější a svobodnější než místní ženy, především muslimky. Korejské ženy jsou známé vysokým stupněm vzdělanosti, procento vysokoškolsky vzdělaných Korejek je dokonce vyšší než Korejců. S přechodem na tržní ekonomiku některé ženy prokázaly lepší schopnost adaptovat se na nové podmínky než muži a jsou nyní aktivně zapojeny v malém podnikání, především v sektoru služeb. Začaly vydělávat peníze pro celé rodiny, a proto se jejich postavení stalo vyšší a důležitější nejen ve společnosti, ale také v rámci rodiny. V mnoha korejských rodinách je rodinný rozpočet v rukách žen, které tak řeší všechny důležité otázky. Korejské ženy jsou považovány za dobré hospodyně, které umí ve svých domovech skvěle udržet pořádek, starat se o manžela, vychovávat děti a ještě se výborně postarat o svůj zevněšek.

Kultura současných Korjösaram je již ustálena a nepředpokládá se žádná významnější změna. Samozřejmě se bude vyvíjet, tak jako každá kultura, v závislosti na historických událostech, socioekonomických změnách ve společnosti. Korjösaram mají již 20 let možnost kontaktů s tradiční korejskou kulturou, takže pokud z ní chtěli převzít nebo oživit prvky, které během života v komunistickém Sovětském svazu ztratili, již to učinili. Kultura Korjösaram je unikátním spojením tří odlišných kultur a doufám, že si jí v dnešním globalizovaném světě zachovají.

4. Jazyk

Korejština si nadále udržuje status rodné řeči Korejců žijících v Kazachstánu, Uzbekistánu a Rusku. Nicméně, v běžném společenském životě má pouze omezenou funkci a objevuje se především v médiích, umění, literatuře a vzdělávání. Dialekt, kterým mluví Korjösaram, se jmenuje korjŏmal (고려말) a existuje víceméně pouze v mluvené podobě a je používán především ke komunikaci v rámci rodiny. Korjŏmal byl zformován několika faktory. Jednak tím, že předci dnešních Korjösaram pocházeli z provincie severní Hamgjŏng, kde se mluví dialektem značně odlišným od současné spisovné korejštiny, dále korjŏmal ovlivnila vysoká míra rusifikace a posledním, nejméně důležitým faktorem je vliv místních turkických jazyků (tj. hlavně kazaštiny a uzbečtiny).

Míra schopnosti užívat korjŏmal a charakter mluveného projevu se liší v závislosti na věkové a sociální skupině. Většina Korjösaram, kterým je 30 a méně neumí korejsky vůbec, věková skupina 30 až 60 let je většinou v korjŏmalu pasivně zběhlá, což znamená, že rozumí každodenní mluvě v domácnosti. Pouze nejstarší věková skupina, od 60 do 80 let umí mluvit plynulým korjŏmalem.⁶⁶

Samostatnou kapitolou je pak současná móda mladých středoasijských Korejců učit se standardní soulskou korejštinu. Soulská korejština je v současné době od korjŏmalu tak odlišná, že toto není možné považovat za ožívání jazykové tradice, ale zkrátka za výuku dalšího cizího jazyka.

4.1 Dialekt severního Hamgjŏngu

V současné době můžeme na Korejském poloostrově rozlišit šest dialektových skupin (방언, pangŏn). Skupinu centrální (중부방언지역, čungbupangŏndžijŏk), severozápadní (서북방언지역, sŏbukpangŏndžijŏk), severovýchodní (동부방언지역, tongbupangŏndžijŏk), jihozápadní

---

⁶⁶ Kim, G.N.: Koreans in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia, world.lib.ru, 2009, str. 7

(서남방언지역, sŏnampangŏndžijŏk), jihovýchodní (동남방언지역, tongnampangŏndžijŏk) a dialekt ostrova Čedžu.⁶⁷ Standardní korejština⁶⁸ (v Korejské republice, dále jen „KR“), která vychází z mluvy vzdělané střední třídy v Soulu, který se nachází uprostřed provincie Kjŏnggi, je součástí centrální dialektové skupiny.⁶⁹ V KLDR se za standardní korejštinu považuje mluva střední třídy v Pchjŏngjangu, která spadá do severozápadní dialektové skupiny.

Většina Korjösaram pochází z provincie severní Hamgjŏng (함경북도, Hamgjŏngbukto), takže jejich jazyk z dialektologického hlediska původně patřil do severovýchodní skupiny. Z neznámého důvodu nebyl tento dialekt příliš studován, ale v současné době již existuje „Slovník dialektu severního Hamgjŏngu“ (함북 방언 사전, Hambuk pangŏn sadžŏn, 1986), který sestavil korejský lingvista Kim Tchä-gjun (김태균). Tímto tématem se dále zabývají korejští lingvisté Kim Hjŏn-gju (김현규) a Čchö Hak-kŭn (최학근) a americký lingvista Ross King. Kim Tchä-gjun také rozdělil severohamgjŏngský dialekt na tři subdialekty, Musan (무산), Saŭp (사읍) a Jukčŏn (육진). Pro zjednodušení se v této práci touto distinkcí nebudu zabývat a budu brát dialekt provincie Hamgjŏng jako jednotný. Dialekt severního Hamgjŏngu je zajímavý tím, že toto území bylo dlouhou dobu osídleno Džurdženy a korejské obyvatelstvo tam přišlo až během vlády krále Sedžonga (세종대왕, Sedžongtāwang).⁷⁰ Proto se tento dialekt částečně ovlivněn džurdženským jazykem. Podle Kim Tchä-gjuna má severohamgjŏngský dialekt následující charakteristiky:

- 1) Osm základních samohlásek 이, 애, 에, 으, 어, 아, 우, 오 (i, ä, e, ŭ, ö, a, u, o)
- 2) Deset jotovaných samohlásek a diftongů 애, 여, 야, 유, 요, 위, 외, 왜, 워, 와 (jä, jö, ja, ju, jo, ü, ö, wä, wö, wa)

⁶⁷ King, R.: Dialectal Variation in Korean, v Korean Language in Culture and Society, editor Sohn H.M., Hawaii University press, 2006, str. 265

⁶⁸ Tzv. 표준어 (pchjodžunŏ)

⁶⁹ King, R.: Dialectal Variation in Korean, v Korean language in Culture and Society, editor Sohn Ho-min, University of Hawaii Press, 2006, str. 265

⁷⁰ Tj. v 15. století

- 3) Hlávka 외 se vyslovuje jako „we“ a hlávka 위 jako „wi“
- 4) Hlávka 의 (úi) se vyslovuje vždý jako „i“, a to i v genitivu
- 5) V číslovce osm (여덟, jödöl) se 여 (jöd)vyslovuje jako „ja“
- 6) 시, 지, 치 (si, či, čchi) přechází do 스, 즈, 츠 (sü, čü, čchü)
- 7) Uprostřed slova se hlávka ㄴ (n) vyslovuje jako ㅎ (h), například: „ne“ se ve spisovné korejštině řekne 아니요 (anijo), v dialektu 아히요 (ahijo)
- 8) Dochází k palatalizaci souhlávky „ㄱ“ (k) před samohlávkou „이“ (I) např. „cesta“ 길 (kil) na 질 (čil) nebo „olej“ 기름 (kirum) na 지금(čirum)
- 9) Samohlávka ze středokorejštiny „spodní a“ (아래아, arä a), která se vyslovovala jako něco mezi 아 (a) a 오 (o), se v tomto dialektu vyvinula v 아 (a), ale po labiální souhlávce přechází v 오 (o), například „kůň“ 말 (mal) se v dialektu vyslovuje jako 몰 (mol), „vítr“ 바람 (param) jako 보름 (porom) nebo „moucha“ 파리 (pchari) jako 포리 (pchori). Ve standardní korejštině se všude vyslovuje jako „a“
- 10) Na začátku slova se zachovaly souhlávky ㄴ, ㄷ, ㅌ (n, t, tch) před samohlávkami 야, 여, 요, 유, 이 (ja, jöd, jo, ju, i) a ㅅ, ㅈ, ㅊ (s, č, čch) před 야, 여, 요, 유 (ja, jöd, jo ju). Zachovalo se i počáteční ㄹ (r). Ve spisovné korejštině, s výjimkou cizích slov, se takové kombinace nevyskytují.
- 11) Nedochází k nepravidelné konjugaci kmenů sloves u souhlávek ㅅ (s) a ㅍ (p), například „narýsovat“ 긋다 (kütta) se ve spisovné korejštině mění následovně: 그으니까 (küňnikka) nebo 그으면 (küümjon), ale v dialektu jako 긋으니까 (küšünikka) nebo 긋으면 (küšümjon) a „ horký“ 덥다 (töpta) se spisovné korejštině jako 더으니까 (töunikka) nebo 더으면 (töümjon) a v dialektu jako 덥으니까 (töbünikka) nebo 덥으면 (töbümjon).

- 12) Zachovalo se ㅂ(p) ze středo-korejštiny, například „uprostřed“ 가운데 (kaunde) v dialektu jako 가쁜 데 (kabunde)
- 13) Partikule nominativu 가 (ka) se často vynechává
- 14) Používají se jiné slovesné koncovky, například 음똥 (mdung) pro zdvořilou otázku

4.2 Vliv ruštiny

Značný počet ruských výrazů se trvale usídlil ve slovní zásobě Korjösaram již během jejich života na ruském Dálném východě. Ve dvacátých letech se tento fenomén objevoval především v politické a vědecké terminologii. Dnes se oproti tomu objevuje hodně rusifikovaných výrazů i v každodenní mluvě. Naopak zase dochází k tomu, že pokud spolu mluví Korjösaram v ruštině, některá slova říkají korejsky. Vliv ruštiny na korjomal není jednoduché shrnout, zejména z toho důvodu, že se způsob užívání korjomalu liší v závislosti na věku, místě, povolání, vzdělání a tak dále. Korjomal člověka středního věku, který jím mluví každý den doma i v zaměstnání, je velmi odlišný od mluvy mladého člověka, který má například ruskou partnerku (což je běžné) a korejsky umí pouze pasivně. Nyní uvedu několik názorných příkladů, jak ruština ovlivňuje korjomal, ale z výše uvedeného důvodu nelze předpokládat, že by tak přesně tak mluvili všichni Korjösaram.

Pokud mezi sebou konverzují Korjösaram rusky, některá slova říkají korejsky a jejich mluva může vypadat následovně:

„그런 데, 오늘 Вы читали выступление Н.С. Хрущёва?“ (Kŭrönde, onül vy čitali vystuplenie N.S. Chruščova?, Mimochodem, četl jste dnes projev N.S. Chruščova?) nebo „왜 так поздно пришел?“ (Wä tak pozdno prišel?, Proč jste přišel tak pozdě?)

Konverzace v korejštině zase může vypadat následovně:

„야, 그 второй ряде место 있냐?“ (Ja, kŭ vtoroj rjadě mjesto inja?, Hej, je ve druhé řadě místo?) nebo „이 여자 저 남자 любви 합니다 (I jŏdža čŏ namdža ljobí hamnida, Ta žena miluje tamtoho muže).

Mluva v hybridní ruštině, anebo mluva ve vlastním jazyce s přidavkem ruských slov není v žádném případě fenoménem pouze u Korjösaram, ale něco podobného můžeme nalézt téměř u všech národnostních menšin bývalého Sovětského svazu. Není to ani nic neobvyklého v porovnání s korejskými diasporami v jiných zemích, ke kontaminaci korejštiny místním jazykem dochází všude na světě. Pozorovat to můžeme i u korejské komunity v České republice, kde existují takové výrazy jako „nákup 하다“ (Nákup hada, udělat nákup) nebo „hospoda 에 가다“ (hospodae kada, jít do hospody), atd.

Jak již bylo zmíněno, mluva Korjösaram je do jisté míry ovlivněna různými sociálními faktory. Příslušnost k věkové kategorii se může projevit následovně: Tam, kde starší generace řekne „나 우리 콜хоз 상점에 가서 곱은 신발 한 디들 싸왔다“ (Na uri kolhodžŭ sangdžŏme kasŏ kobŭn sinbal han tidŭl ssawatta, Šel jsem do obchodu v našem kolchozu a koupil jsem si jeden pár krásných bot), mladší generace se pravděpodobně vyjádří „나 우리 콜хоз 마가진 가 곱은 뽕플리를 싸왔다“ (Na uri kolhodžŭ magadžin ka kobŭn ttupchŭllirŭl ssawatta). Tedy místo klasického korejského slova 상점 (sangdžŏm, obchod) použijí rusifikovaný výraz 마가진 (magadžin), který vznikl z ruského slova pro obchod „magazín“ (магазин) a místo 신발 (sinbal, boty) použijí výraz 뽕플리 (ttupchŭlli), který vznikl z ruského slova „tuflí“ (туфли, polobotky).

Vliv ruštiny na korjŏmal není omezen pouze na slovní zásobu, ale můžeme ho vysledovat i ve způsobu použití různých výrazů, především na slovesech. Ve spoustě případů došlo k tomu, že byl ruský výraz

doslova přeložen do korejštiny (přestože se takový výraz ve spisovné korejštině nepoužívá) a už v ní zdomácněl. Například „přitáhnout pozornost“ se ve spisovné korejštině řekne „주목을 하다“ (čumogül hada), ale v korjō malu „주목을 돌리다“ (čumokül tollida, 돌리다-otočit, obrátit), co je doslovný překlad ruského výrazu „abratit' vnimanie“ (обратить внимание).

Dalším příkladem záměny původního slovesa může být výraz „성과를 주다“ (sönggwarül čuda, mít výsledek), který se ve standardní korejštině řekne „성과를 가져 오다“ (sönggwarül kadžjō oda). Korjösaram použijí sloveso „주다“ (čuda,dát) jako doslovný překlad ruského výrazu „dat' rezul'tát“ (дать результат). Nebo může dojít ke změně obou slov, jako příklad bych použila výraz „사흐마트를 놀다“ (sahūmatchūrül nolda, hrát šachy), který je zřetelným překladem ruského výrazu „igrat' v šachmaty“ (играть в шахматы). Ve standardní korejštině se toto řekne „장기를 두다“ (čanggirül tuda).⁷¹

Většina Korjo saram mluví rusky velmi dobře, ale přesto se objevují typické chyby jako např. použití výrazu „этот человек“ (etot čelavěk, ten člověk) místo „он“ (on) pro označení třetí osoby. Důvodem je zcela jasně absence zájmena pro třetí osoby v korejštině, kde si Korejci vypomáhají výrazem „그 사람“ (kü saram), doslova „ten člověk“.

4.2.1 Výpůjčky z ruštiny

Ruská slova se v mluvě Korjösaram začínala objevovat již od roku 1860, tj. od té doby, co začala migrace Korejců na Dálný východ. K rychlému vzrůstu rusifikovaných výrazů došlo po deportaci v roce 1937 a tento trend pokračuje dodnes. Pro slovní výpůjčky z ruštiny platí následující charakteristiky:

---

⁷¹ Více podobných příkladů můžete nalézt např. v Kho, S.M.: Koreans in the Soviet Central Asia, Helsinky, Studia Orientalia, Vol. 61, 1987

- 1) Samohláska „으“ (ü) je přidávána mezi souhlásky, aby se zabránilo jejich shlukování, které je pro korejštinu netypické. Často se přidává na konec slova končícího na souhlásku. Výjimkou jsou souhlásky „ㄹ“, „ㅁ“ a „ㄴ“ (l, m, n).
- 2) Koncové „k“ a „t“ ruských slov je zapisováno korejskými aspirovanými souhláskami, tzn. „ㅋ“ (kch) a „ㅌ“ (tch). Ruské „f“ je nahrazeno korejským „ㅍ“ (pch). Při kombinaci „kr“ nebo „kl“ je použito korejské „ㅋ“ (kch).
- 3) Ruské neznělé souhlásky jsou přepisovány korejskými zdvojenými souhláskami a znělé jsou přepisovány souhláskami prostými.

Korjösaram přejímají slova z ruštiny z nejrůznějších okruhů slovní zásoby. Z okruhu slov politických a společenských uvádím následující příklady: „아프토회차“ (apchüttobussü, autobus) z ruského slova „avtobus“ (автобус, korejsky 버스, bosü), „빠르짚산“ (pparüččisan, partyzán) z ruského slova „partizan“ (партизан), „소콜라드“ (sokkolladü, čokoláda), z ruského slova „šokolad“ (шоколад, korejsky 초콜릿, čchokchollit) nebo „유모르“ (jumorü, humor) ze slova „humor“ (юмор, korejsky 유모, jumo).

Ze slovní zásoby oblasti kultury uvádím následující příklady: „호케이“ (hokkei, hokej) z ruského slova „chokkei“ (хоккей, korejsky 하키, hakchi), „스크립카“ (sükchüripkka, housle), z ruského slova „skripka“ (скрипка, korejsky 바이올린, paiollin), „그라피카“ (kürapchikka, obraz) ze slova „grafika“ (графика, korejsky 그림, kürim) nebo „스포츠“ (süpporütcü, sport) z ruského slova „sport“ (спорт, korejsky 운동, undong).

Ze slovní zásoby v oblasti průmyslu a technologie uvádím následující příklady: „칼로리아“ (kallorija, kalorie) z ruského slova „kalorija“ (калория, korejsky 칼로리, kchallori), „트랙토르“ (ttürakttoro,

traktor) z ruského slova „traktor“ (трактор, korejsky 트랙터, tehŕäktchö), „나쏘쓰“ (nassossŭ, pumpa) z ruského slova „nasos“ (насос, korejsky 펌프, pchömpchŭ), nebo „데뽀“ (teppo, garáž) z ruského slova „depo“ (депо, korejsky 주유소, čujuso). Běžně používají váhovou jednotku „뿌드“ (ppudŭ), kterou převzali z ruské jednotky „pud“ (пуд, 16,38 kg).

Rusifikované výrazy se také často používají při vyjadřování názvů měst a států: „빠리스“ (Pparisŭ, Paříž), korejsky „파리“ (Pchari) a rusky „Париж“ (Pariž), „다니아“ (Danija, Dánsko), korejsky „덴마크“ (Denmakchŭ) a rusky „Дания“ (Danija), „예브로빠“ (Jebŭroppa, Evropa), korejsky „유럽“ (Juröp) a rusky „Европа“ (Jevropa) nebo „뽀사“ (Ppolsa, Polsko), korejsky „폴란드“ (Pchollandŭ) a rusky „Польша“ (Pol’sha).⁷²

4.3 Vliv turkických jazyků

Zatímco přejímání z ruštiny probíhalo již od roku 1860, turkické jazyky začaly ovlivňovat korjomal až po deportaci v roce 1937. V závislosti na konkrétním místě pobytu přebíral korjomal slova z kazaštiny, uzbečtiny, kyrgyzštiny, turkménštiny, tádžičtiny atd. Téměř všichni Korjösaram, kteří studovali na místních školách, umí kromě ruštiny a korjomalu mluvit ještě třetím jazykem, nejčastěji uzbecky, kazašsky nebo karakalpacky (karakalpačtina je nářečí jedné početné etnické skupiny v Uzbekistánu). Turkické národy mají jinou kulturu, zvyky a životní styl, proto od nich Korejci přirozeně přebírali výrazy pro to, pro co ve svém jazyce neměli odpovídající ekvivalent. Na druhou stranu také místní národy přebrali nějaké výrazy z korejštiny, například slovo „guksi“ (nudlová polévka) vzniklo z korejského výrazu „국수“ (kusu) nebo „zimči“ z korejského slova „김치“ (kimčchi).

---

⁷² Více podobných příkladů můžete nalézt např. v King, R.: An Introduction to Soviet Korean, Seoul, language research, Vol. 23, No. 2, 1987

Počet výpůjček z turkických jazyků stále stoupá.

Trvalo poměrně dlouho, než se výpůjčky z turkických jazyků staly každodenní běžnou součástí korjomalu. První slova, která zřejmě v korjomalu zdomácněla, byly názvy uzbeckých a kazašských jídel, která jsou mezi Korjösaram velmi oblíbená. Korejci si také osvojili do jisté míry speciální výslovnost a dali tak vzniknout „kazachizmům“ a „uzbekizmům“. Často zaměňují „s“ za „š“ a „b“ za „p“. Například bylinu „čchaban“ Korjösaram vysloví jako „차반“ (čchapan), „besbamak“ jako „pesibarmaky“ nebo „Uštobe“ jako „Ustobe“. Korejci také většinou zaměňují kazašské uvulární „q“ za „kk“ (ㄱㅈ). Například „qurt“ (červ) vyslovují jako „꾸르드“ (kkurütü) nebo „aqun“ (básník) za „아꾼“ (akkün). Přestože v korejštině existuje nazální zvuk „n“ (ㄴ), vyslovují kazašské finální „n“ jako „ng“ (ㅇ). Například „ajran“ jako „ajrang“ (ajran je tradiční turecký jogurtový nápoj) nebo „šajtan“ (satan) jako „sajtang“.

Vliv turkických jazyků můžeme vysledovat také v morfologii. Turkické jazyky pro efekt zdůraznění často využívají reduplikaci první slabiky nebo části slova. Tak zřejmě vznikl například výraz „새 록 새 로운“ (särok säroun, úplně nový), který existuje pouze ve Střední Asii.

Nyní uvedu pár příkladů přejatých slov z kazaštiny:

„아까“ (akka, strýc) z kazašského slova „aga“, „아빠“ (appa, teta) ze slova „aba“, „두따라“ (tuttara, tradiční dvoustrunný nástroj) ze slova „dudar“, „따우떼께“ (ttauttekke, horská koza) ze slova „tautekä“ („tau“- hora, „tekä“ – koza) nebo „도썬뽀크“ (tossüittüikchü, přátelství) ze slova „dostyk“.

Nyní uvedu pár příkladů přejatých slov z uzbečtiny:

„두스만“ (tusüman, nepřítel) z uzbeckého slova „dušman“, „도이라“ (toira, tamburína) ze slova „doira“, „마할라“ (mahallja, obytná čtvrť) ze slova „mahalja“, „썬싸울“ (ssakssaul, salsola arbutris) ze slova „saksaul“ nebo „다슬라크“ (tasüllakchü, kamenná země) ze slova „tošlok“.

Existují také slova původem turkická, která byla přejata do ruštiny a není tedy jasné, zda se do korjomalu dostala přímo z turkických jazyků, nebo přes ruštinu. Mezi ně patří například: „유르타“ (jurutta, jurta), „뽕메니“ (ppelmeni, masové taštičky původem ze Sibiře), „꾸미쓰“ (kkumïssũ, kumys) nebo „빠란야“ (pparanja, závoj muslimských žen).

5. Jména

Korejská jména se začínala rusifikovat již od roku 1860, tzn. již během života na ruském Dálném východě. Bylo běžnou praxí, že si Korejci nechávali své tradiční jméno, ale zároveň používali i jméno ruské. Co se týče postupné rusifikace jmen, můžeme vysledovat 3 následující fáze:

- 1) Období tradičních korejských jmen (1860-1920)
- 2) Období změny, současné užívání korejských a ruských jmen (1920-1930)
- 3) Období ruských jmen(1930-současnost)

5.1 Rodová jména

Korejská jména se skládají ze dvou částí, jména osobního a rodového. Korejci, jak je běžné v Asii, obvykle píší jako první příjmení a potom teprve křestní jméno. V Koreji se běžně používá jen asi 250 příjmení, která jsou většinou jednoslabičná.⁷³ Korejské ženy nemění po svatbě své příjmení. Korejská rodová jména mají velmi konzervativní charakter, používají se stejná příjmení již od 7. století.

Korejská jména užívaná ve Střední Asii můžeme rozdělit do tří skupin. První z nich jsou jména, která jsou buď užívaná i v Koreji, nebo jsou těmto původním jménům velmi podobná a odlišnost je způsobena pouze transkripcí. Mezi ně patří následující jména: An, Djo, Jem, Kan, Kvon, Kim, Kil, Lem, Li, Lim, Ljan, Mun, Nam, Ni, Nim, Non, Pak, Pan, Pen, Pjak, Rem, Sej, Sin, Son, Ten, Tkhja, Ten, Tju, Fvon, Khak, Khan, Khen, Khon, Khvan, Khvon, Coj, Tsoj, Ckhan, Chzhen, Shek, Shim, Shin, Ém, Jun (tato jména jsou uvedena v Koncevičově ruské transliteraci).⁷⁴ Toto jsou jednoslabičná jména, některá z nich můžeme najít i v Koreji, ale jiná se vyskytují pouze mezi Korjösaram. U některých jmen je to způsobeno transliterací těchto jmen a jejich následné psaní azbukou. Dále může být

---

⁷³ Existuje pouze málo dvojslabičných příjmení, např. 선우 (Sönu), 소봉 (Sobong), 장곡 (Čanggok) nebo 사마 (Sama)

⁷⁴ Kho, S.M.: Koreans in the Societ Central Asia, Helsinky, Studia Orientalia, Vol. 61, 1987, str. 52

důvodem i specifická výslovnost dialektu provincie severní Hamgjŏng, odkud předkové Korjŏsaram pochází. To se týká například jmen jako je Li (리) nebo Om (옴), které jsou ve Střední Asii přepisována jako Li (případně Ni) a Lem (případně Rem). Jiná jména nejsou v Koreji vůbec používána, například Non, Fvon, Khak, Khen nebo Khon. I tato jména se zřejmě vyvinula transliterací do azbuky, protože vykazují jistou podobnost s tradičními jmény užívanými na poloostrově.

Druhou skupinu tvoří jména, která je možná nalézt pouze mezi Korjŏ saram, a která jsou tvořena ojedinelou koncovkou – „gaj“, která mezi Korejci žijícími v jiných částech světa není známá. Mezi ně patří například: Agaj, Bugaj, Čegaj, Egaj, Djagaj, Kogaj, Lagaj, Magaj, Migaj, Nagaj, Nogaj, Ogaj, Pegaj, Tjugaj, Tjagaj, Khegaj, Khégaj, Čchagaj, Šagaj, Šegaj, Sigaj, Jugaj, Degaj, Tegaj, Tigaj. Jak tato jména vznikla, není příliš jasné, ale pravděpodobně se vyvinula z běžných korejských jmen prostým přidáním koncovky – „gaj“. Sinokorejský výraz „ka/ga“ (가, 家) znamená „rodina nebo domov“. Proto oslovení Kimga (김가) nebo Junga (윤가) znamená rodina Kimova respektive Junova. Ve střední Asii se zřejmě toto oslovení ustálilo a stalo se z něj jméno. Koncové „j“ bude zřejmě derivativní koncovka, která se v dialektu severního Hamgjŏngu připojuje k podstatným jménům. Tuto domněnku můžeme podpořit známým faktem, že Korjŏsaram, kteří mají tradiční korejské jméno, někdy používají jako rusifikované jméno korejské jméno s –„gaj“ na konci. Například O Ha-muk (오하묵), slavný partyzán a bojovník za svobodu na Dálném východě měl následující ruské jméno: Kristofer Nikolajevič Ogaj. Další příkladem může být paní Ko Mjŏng-suk (고명숙), zaměstnankyně kolchozu Politodel, která užívala ruské jméno Marija Makarovna Kogaj. Můžeme vysledovat i jména, která vznikla z „gaj“ jmen vypuštěním slabiky „ga“ (zřejmě za účelem zkrácení). Například jméno Dej tak pochází od jména Degaj a Juj od Jugaj.

Třetí skupinou korejských rodových jmen jsou jména nezařaditelná do výše uvedených kategorií. Například jsou to jména vycházející z překladu korejštiny do ruštiny. Typickým příkladem je Jugov, které vzniklo z ruského

slova jug (jih) přidáním ruské koncovky „ov“. Jug (jih), je přímým překladem tradičního korejského příjmení Nam (남), které znamená jih. Existuje také jméno „Čikovani“, které je odvozeno od Kim Ko-ana (김고안), korejského dělníka žijícího počátkem 20. století na Dálném východě. Jeho čínské jméno znělo Čin Guwan a poté, co byl deportován do střední Asie, dostalo toto jméno podobu Čikovani a jeho potomci nesou toto jméno dodnes. Dále bych ráda uvedla případ profesora Pak Ila (박일) z Národní univerzity v Kazachstánu. Z jeho celého jména vzniklo příjmení Bagiri a jeho rusifikované jméno tedy zní Petr A. Bagiri. Je nutné si uvědomit, že v dálnévýchodní kultuře je přímení daleko důležitější než v kultuře evropské. To souvisí i se silnějším kultem předků. Korejci většinou znají svůj rodokmen daleko do minulosti a vědí od kterého slavného předka jejich jméno pochází. Touhou každého muže je mít syna, aby zajistil, že jméno bude nadále pokračovat a bude mít další nositele. Proto je pro Korjösaram ztráta původního příjmení velmi nepříjemná a nepřispívá k jejich národnímu a kulturnímu uvědomění.

5.2 Osobní jména

Poté, co se Korejci koncem třicátých let zabydleli ve Střední Asii, začali mít více kontaktů jednak se sousedními státy a jednak s ostatními národnostními menšinami Kazachstánu a Uzbekistánu. V té době začali být velmi ovlivňováni ruskou kulturou. Korejci si proto často kromě tradičního korejského jména, které používali na Dálném východě, vytvořili i ruské jméno a od čtyřicátých let se stalo běžným používat rusifikované jméno daleko častěji než to korejské a v dnešní době většina Korjösaram už ani korejské osobní jméno nemá. Většina z nich si vybírá jména z ruského kalendáře, takže se ženy jmenují často Maria, Jekatěrina nebo Naděžda a muži Konstantin, Michail nebo Alexandr. Občas si vybírají neruská jména pocházející většinou z jiné národnostní menšiny v daném státě. Taková jména jsou například German, Evelína nebo Mojžiš. Existují i jména, která jsou podle korejské tradice nositeli nějakého významu, například Geroj (rusky Hrdina). Dále je typické dávat dětem jména začínající stejným

písmenem. Sourozenci se tak například mohou jmenovat Valerij, Vladimir, Varja a Vissarion.⁷⁵

Korjösaram, pokud užívají rusifikované jméno, dokonce převzali tradiční ruský zvyk dávat dětem prostřední jméno po otci s typickou koncovkou – ovič/-evič pro muže a „-ovna/-evna“ pro ženy. Může docházet i k zajímavému směšování korejských a rusifikovaných jmen. Uvedu příklad Čo Mjōng-hūiho, zakladatele korejské literatury v SSSR. Čo Mjōng-hūi měl tři děti, které se jmenují Čo Valentina Mjōnghūijevna, Čo Michail Mjōnghūijevič a Čo Vladimir Mjōnghūijevič.

Na Korejském poloostrově korejské ženy tradičně nemění po svatbě svá příjmení. Zpočátku byl tento zvyk dodržován i mezi středoasijskou korejskou komunitou, ale od konce šedesátých let si čím dál tím víc korejských žen po svatbě bere manželovo příjmení. I ve Střední Asii je v korejské komunitě zakázáno vstupovat do manželství s člověkem ze stejného rodu.⁷⁶ Dlouhou dobu přetrvával tradiční korejský způsob psaní nejdřív příjmení a potom osobního jména, ale v současné době stále více Korjösaram uvádí na prvním místě osobní jméno a až potom příjmení, například Mojžíš Fjodorovič Kim nebo Alexej Pang apod. Do budoucna se nepředpokládá žádná změna v trendu používat korejské rodová a ruská osobní jména a uvádět je v obvyklém ruském pořadí.

---

⁷⁵ V Koreji se často dávají sourozencům osobní jména s jednou slabikou stejnou.

⁷⁶ Chey, Y.Ch.S.: *Soviet Koreans and Their Culture in the USSR*, v *Koreans in the Soviet Union*, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987, str. 72

6. Literatura

Ve Střední Asii vzniká literatura, která se liší od literatury vznikající na Korejském poloostrově nebo mezi korejskými menšinami v Číně, Japonsku a USA. Tato literatura se po více než padesát let vyvíjela samostatně, a tak, přestože je počet spisovatelů mezi Korjösaram poměrně malý, můžeme jejich tvorbu vnímat jako samostatný literární proud a nazvat ji literatura Korjösaram, respektive literatura sovětských a postsovětských Korejců. Z historického hlediska bych ráda rozdělila tuto literaturu na několik období, a to před rokem 1937 (před deportací), 1937- 1979, 80. léta a po roce 1991 (tj. po rozpadu Sovětského Svazu).

6.1 Literatura Korjösaram před rokem 1937

Před Říjnovou revolucí (VŘSR) vydávali Korejci na Dálném východě několik časopisů a novin, ale většina z nich byla politicky zaměřená a tématem byl především protijaponský odboj a hnutí na podporu osvobození Koreje. Tím nechci říct, že by na Dálném východě před Říjnovou revolucí nebyli žádní korejští spisovatelé nebo básníci, ale většina krásné literatury (které bylo málo) se nedochovala. Poté, co se Korejci po Říjnové revoluci více méně adaptovali na nové podmínky, začali se zajímat o svůj jazyk, literaturu, historii a tradiční způsob života. Centrem korejského kulturního života se stal Sinhančchon (신한촌) ve Vladivostoku. Korejci tam založili tzv. Stalinův klub, kde se organizovaly nejrůznější kulturní aktivity, divadelní vystoupení a tak dále. Členy tohoto klubu byli otcové zakladatelé korejské literatury na ruském Dálném východě, například významní dramatici Jōn Sōng-jong (연성용), Čchä Jōng (채영), Tchä Čang-čchun (태장춘), spisovatelé Čo Mjōng-hŭi (조명희), Han Anatolij a Kim Ki-čchöl (김기철) a básník Čo Ki-čchōn (조기천). Těmto dramatikům a spisovatelům je společné, že se všichni narodili ještě v Koreji a přestěhovali se na ruský Dálný východ z politických či ekonomických důvodů. Nyní představím některé z těchto autorů blíže, nejprve a nejpodrobněji se budu věnovat Čo Mjōng-hŭimu, který je z výše jmenovaných nejvýznamnější.

Čo Mjōng-hŭi (조명희)

Narodil se 10. října roku 1894 v provincii severní Čchungčchōng (충청북도), která se nachází na území dnešní Korejské republiky. Někdy publikoval pod svým literátským jménem Pchosōk (포석). Svou spisovatelskou dráhu zahájil ve dvacátých letech, kdy během studia v Tokiu začal psát a publikovat eseje. Po návratu do Koreje se stal členem KAPFu(가프).⁷⁷ O Čo Mjōng-hŭim si můžeme udělat představu také z krásné eseje Jekatěriny Čchō „Vzpomínám na učitele“ (선생을 회상하면서, Sōnsāngŭl hōsanghamjōnsō) z roku 1984.⁷⁸ V první fázi, ještě za studií v Tokiu a krátce po návratu do Koreje, psal Čo Mjōng-hŭi básně o smutku, bolesti, vzteku a zklamání, což byly pocity, které v něm vyvolávala anexe Koreje Japonskem. Ale již začátkem 20. let se stal stoupencem socialismu a jeho dílo začalo pojednávat o chudobě a krutém vykořisťování chudého obyvatelstva vládnoucími vrstvami. V tomto období psal především povídky, z kterých je nejvýznamnější „Řeka Naktonggang“ (낙동강, 1927), kterou si můžeme přečíst v českém překladu Vladimíra Pucka.⁷⁹ V této povídce skrz hlavního hrdinu Pak Sōng-una (박성운) popisuje národní tragédii Korejců, jejichž chudý, ale klidný život byl zničen agresivním japonským kapitalismem.

Aby se vyhnul zatčení, emigroval Čo Mjōng-hŭi v roce 1928 z Koreje na Dálný východ a usadil se v Sinhačchonu ve Vladivostoku. Začal pracovat jako učitel v korejské škole a posléze učil korejštinu a korejskou literaturu na nejrůznějších školách v Sujfunu, Nikolsk-Ussurijsku, Vorošilově a Pučilovce. Potom pracoval v Chabarovsku pro korejský časopis Sōnbong (선봉) a pořádal pro Korejce nejrůznější setkání, přednášky, rozhlasové pořady a divadelní představení. Jako spisovatel se po příchodu do Sovětského svazu potýkal s nejrůznějšími těžkostmi a jeho díla, přestože

⁷⁷ KAPF- Korejská asociace proletářských autorů byla založena v roce 1925 a sdružovala v sobě levicově zaměřené autory, kteří chtěli v Koreji prosadit nová měřítka pro literární tvorbu. KAPF byl rozehnan roku 1934

⁷⁸ Jekatěrína Čchō byla žákyní Čo Mjong-huiho

⁷⁹ Světová literatura, 1986/2

vysoké kvality, nebyla publikována. V polovině třicátých let začal mít jako spisovatel úspěchy a od té doby je považován za otce zakladatele korejsky psané literatury v Sovětském svazu, který přímo či nepřímo ovlivnil desítky svých následovníků. V roce 1936 začal psát velký román „Mandžuský partyzán“ (만주 빨찌산, Mandžu Ppalččisan), který měl pojednávat o korejských partyzánech a protijaponském odboji v severovýchodní Číně ve 30. letech, ale v roce 1937 byl přerušen deportací a toto dílo už nedokončil. Po přesunu do Střední Asie měl Čo Mjōng-hŭi politické problémy a v podstatě již nemohl publikovat. Chtěl vydat antologii svého díla pod názvem „Roztrhaná kresba dvou tváří“ (두 얼굴의 조각 그림, Tu ōlgurŭi ččogak kŭrim), ale z důvodu „momentální situace“ mu to nebylo umožněno. Mezi další jeho dílo můžeme jmenovat povídky „Pod rudou vlajkou“ (붉은 깃발 아래에서, Pulgŭn kitpal aräesŏ) nebo „Utiskovaná Korea“ (찢발핀 고려, Ččitpalpchin Korjŏ) a divadelní hru pro děti „Země mládí“ (봄나라, Pomnara). Posmrtně také vyšel ruský překlad některých jeho povídek ve sbírce Naktonggang, povídky přeložila a uspořádala jeho žákyně Jekatěrina Čchö. Čo Mjōng-hŭi zemřel v roce 1942.⁸⁰

Čo Ki-čchon (조기천)

Narodil se v rodině chudého rolníka dne 16. listopadu roku 1913 v Hŏrjŏngu (회령) v provincii severní Hamgjŏng (함경북도, dnes na území severní Koreje). Přestěhoval se i s rodinou na Dálný východ již jako malé dítě. Maturitu složil na střední pedagogické škole v Nikolsk-Ussurijsku v roce 1932, posléze studoval literaturu na univerzitě v Omsku, kde se zabýval díly Puškina, Lermontova, Někrasova a Majakovského. Poté byl deportován do Kazachstánu a stal se profesorem ruské literatury na pedagogické škole v Kzyl-Ordě. Mimo to se stal redaktorem deníku Lenin kičchi. Během druhé světové války narukoval do Rudé armády, se kterou se po válce dostal do Pchjŏngjangu. Tam se aktivně zapojil do společenského a kulturního života a jeho cílem bylo představit Korejcům sovětskou literaturu. Přednášel o dílech Majakovského a Isakovského, stal se zástupcem

---

⁸⁰ Löwensteinová M.: Dějiny moderní korejské literatury, Praha, Nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998, str. 41

šéfredaktora časopisu Čosŏn sinbo (조선 신보), později přejmenovaného na Ssobethŭ sinbo (쏘베트 신보), tj. Sovětské listy. Zemřel v roce 1951 v Pchjŏngjangu během korejské války.

Mezi jeho dílo patří „Řeka Tumangang“ (두만강, Tumangang, 1946), „Päktusan“ (백두산, 1947)⁸¹, „Korejská matka“ (조선의 어머니, Čosŏnŭi ōmŏni, 1950) nebo „Ulice v plamenech“ (불타는 거리에서, Pultchanŭn korieso, 1950).⁸²

Han Anatolij

Narodil se v září roku 1911 v Kildžu (길주), stejně jako Čo Ki-čchon v provincii severní Hamgjŏng. Když mu byly čtyři roky, přestěhoval se s matkou na Dálný východ, studoval na pedagogické škole v Nikolsk-Ussurijsku (stejně jako Čo Ki-čchon), ale tuto školu nedokončil. Po deportaci dálkově studoval literaturu na univerzitě v Karakalpakii. Překládal do korejštiny díla Puškina a Lermontova. Zemřel v roce 1940.

Psal především poezii, ráda bych zde jmenovala několik jeho básní: „Dvě naděje“ (두 수원, Tu suwŏn), „Milovaná láska“ (사랑스러운 사랑, Sarangsŭrŏun sarang) nebo „Traktoristova píseň“ (뜨락또리쓰트의 노래, Ttŭrakttorissŭtchŭŭi norä).

6.2 Literatura Korjŏ saram v letech 1937- 1979

Oproti předešlému období se toto období liší jednak v tom, že literatura vzniká již na území Střední Asie, a jednak v tom, že autoři této druhé generace se již nenarodili v Koreji, ale na ruském Dálném východě (většina z nich se narodila kolem roku 1910). Jejich tvorba je pochopitelně velmi ovlivněna Říjnovou revolucí, velkými socioekonomickými změnami v Sovětském svazu a deportací. Do tohoto období také spadá vydávání časopisu Lenin kičchi, prvních novin na světě psaných pouze korejským

---

⁸¹ Päktusan je možné si přečíst v českém překladu A. Pultra, Praha 1950, 1951, 107 s

⁸² Ulici v plamenech je možno si přečíst v českém překladu A. Pultra, Praha 1953, 63 s.

písmem.⁸³ O tomto období si můžeme udělat představu především z antologie sovětsko korejských literárních prací „Říjnové sluneční světlo“ (시월의 햇빛, siwölli hätpit), která vyšla v roce 1971 a obsahuje vybraná díla téměř všech autorů literárně činných v tomto období. Léta 1937-1979 jsou zřejmě zlatým věkem pro korejsky psanou literaturu na území Střední Asie, protože v pozdějších obdobích autoři stále častěji preferují psaní rusky.

Vznikala próza i poezie, přičemž poezie bylo daleko více. Psalo se na nejrůznější témata. Objevují se díla zpracovávající čistě korejskou tematiku jako je například báseň „Píseň přátelství“ (친선의 노래, Čchinsönüi norä), kterou v roce 1952 vydal Ču Song-wön (주송원). Dále bylo velmi populární psát o leninismu a o konceptu Sovětského svazu jakožto rodné země, kde mohu jmenovat například báseň Kim Nam-söka (김남석) „Před pomníkem Lenina“ (레닌의 기념비 앞에서, Reninüi kinjömbi apchesö). Na toto téma vznikalo v daném období zdaleka nejvíce děl, zřejmě proto, že autoři se narodili již na sovětské (respektive ruské) půdě, a proto SSSR vnímali velmi silně jako svou vlast a cítili potřebu to ve svém díle vyjádřit. Psalo se o zkušenosti s životem na ruském Dálném východě, například báseň Kim Čuna (김준) „Na rodné půdě“ (나의 고향 땅에서, Naüi kohjang ttangesö) a samozřejmě také o zkušenosti s novým životem ve středoasijských republikách, kde bych jako příklad ráda opět uvedla báseň Kim Čuna „Kazašská zem“ (가사흐땅, Kasahüttang). Tato tematika byla také velmi oblíbená. Dále existovala také čistá lyrika, například „Píseň lásky“ (사랑의 노래, Sarangüi norä), kterou roku 1963 napsal Kim Tu-čchil (김두철). Posledním tematickým okruhem byly básničky a říkanky určené pro děti, například „Padá sníh“ (눈이 내린다, Nuni nārinda) od Kim Čüng-songa (김중송).

---

⁸³ Kho, S.M.: Koreans in Soviet Central Asia, Helsinki, Studia Orientalia, Vol. 61, 1987, str. 168

Je zajímavé si povšimnout, že Korejci téměř nepsali o druhé světové válce, přestože to bylo téma v Sovětském svazu v té době velmi oblíbené. Důvodem je zřejmě to, že Korejci, deportovaní v roce 1937 z důvodu podezření ze spolupráce s Japonci, byli shledáni nedůvěryhodnými a až na pár výjimek nemohli narukovat do Rudé armády.⁸⁴ A jelikož se válka na území Střední Asie neodehrávala, nepřišli s ní Korjösaram téměř do styku.

Nyní bych ráda představila nejdůležitější autory tohoto období:

Čön Tong-hjök (전 동혁)

Narodil se ve Škotovu na Dálném východě 23. listopadu 1910. Studoval nejprve v Nikolsk-Ussurijsku, po deportaci dokončil studia na univerzitě v Taškentu. Svou první báseň „Jaro“ (봄, Pom), publikoval v časopise Sönbong (선봉) již ve svých osmnácti letech. Pracoval pro list Lenin kičchi a jako reportér pro Tiskovou agenturu Sovětské armády (TASS) působil koncem 40. let v severní Koreji. Věnoval se také překladatelské činnosti a z ruštiny do korejštiny přeložil například „Antologii sovětských básní“ (조선 시인집, Ssorjön siindžip). Zemřel 30. září roku 1985 v Moskvě.

Mezi jeho dílo patří básně „Tajemství“ (비밀, Pimil, 1939), „Lenin žije“ (레닌은 살았다, Reninün saratta) nebo „Rudá armáda“ (붉은 군인, Pulgün kuin, 1934) a povídka „Nůž s kostěnou rukojetí“ (뼈아루 칼, Ppjöjaru kchal, 1965), kde popisuje svůj vztah s partyzánkou z Dálného východu Kim U-čchöl (김우철).

Ču Song-wön (주 송원)

Narodil se 26. prosince 1909 v provincii jižní Hamgjöng (함경남도, dnes se nachází v severní části Korejského poloostrova). Nejprve s rodinou emigroval na Dálný východ, kde studoval v Nikolsk-Ussurijsku, posléze se kvůli studiu přestěhoval do Leningradu (dnes Petrohradu). Vyšly mu dvě

---

⁸⁴ Kho, S.M.: Koreans in Soviet Central Asia, Helsinky, Studia Orientalia, Vol. 61, 1987, str. 172

básnické sbírky, „Můj Kŭmsŏn“(나의 금선, Naui Kumson) a „Hlas Korejců“ (조선사람의 목소리, Čosŏn saramŭi moksori). Mezi jeho další díla patří „Dopis z javorového listu“ (단풍잎 편지, Tanpchungip pchjŏndži, 1955), „Má vlast“ (나의 조국, Naŭi čoguk, 1965) nebo „Plující bílá loď“ (흰 도탄배, Hŭin totchanbä, 1946).

Kim Čun (김준)

Narodil se 4. října 1900 v Imanu. Studoval filozofii na univerzitě ve Vladivostoku a v Moskvě, ale studia nedokončil. Publikovat začal v osmadvaceti letech, kdy mu v časopise Sŏnbong (선봉) uveřejnili jeho první práci, báseň „Vesnice u jezera Kchanka“ (한가가의 마을, Hankakaŭi maül).⁸⁵ Častým tématem jeho básní bylo přátelství Korejců a Kazachů, ale věnoval se i tvorbě tradičních korejských básní stylu Sidžo (시조)⁸⁶ a překlání původních korejských básní do ruštiny. Vyšly mu dvě básnické sbírky. První z nich, „Večerní rákos“, byla napsaná v ruštině a druhá, „Dech“ (숨, Sum), vyšla po Kim Čunově smrti v Alma-atě roku 1985 a byla napsaná korejsky. Jako jeho další dílo bych ráda jmenovala bání „Nová píseň Tichého oceánu“ (태평양의 새 노래, Tchäpchjŏngjangŭi sä norä, 1960), „Leninův dech“ (레닌의 숨, Reninŭi sum, 1979), „Čtyřicet osm lidí“ (마흔여덟 사람, Mahŭnjödöl saram) nebo „Manžel“ (남편, Nampchjŏn). Kromě poezie psal v padesátých letech i prózu, zde bych jmenovala povídku „Či Hong-njŏn“ (지 홍련) nebo „Poutník“ (나근에, Nagŭne). Kim Čun je jedním z nejvýznamnějších spisovatelů mezi středoasijskými Korejci.

Kim Ki-čchŏl (김기철)

Narodil se 8. srpna 1907 v Tančchŏnu (단천) v provincii jižní Hamgiŏng (함경남도), ale již ve věku čtyř let se i s celou rodinou přestěhoval do Vladivostoku. Kvůli nedostatku škol v oblasti Přímoří se přestěhoval do

---

⁸⁵ Oblast kolem jezera Kchanka byla jedním z míst na ruském Dálném východě s největším korejským osídlením.

⁸⁶ Sidžo je korejský básnický útvar, který vznikl ve 14. století. Je to tříverší s pevným počtem slabik (42-45). Mezi nejoblíbenější patří milostná a přírodní tematika.

Ljongjongu v Mandžusku, kde vystudoval střední školu. Po návratu do Vladivostoku se krátce věnoval osvětové činnosti, poté odjel zpět do Mandžuska, kde chtěl pracovat v korejském osvobozeneckém hnutí, ale kvůli podlomenému zdraví se do Vladivostoku zase brzy vrátil. Pak se už věnoval pouze literární činnosti. Pracoval jak reportér pro list Sönbong (선봉). Věnoval se zejména psaní románů a povídek s komunistickou tematikou. Jmenujme například povídku „Když byly vidět rudé hvězdy“ (붉은 별들이 보이던 때, Pulgün pjöldül poitön ttä, 1963), kde popisuje příběh dvou matek hledajících své syny, kteří se ztratili během druhé světové války, nebo romány „Jizva způsobená nožem“ (칼 자욱, Kchal čauk), „Zkouška“ (시험, Sihöm) a „Zlatá zátoka“ (금각만, Kūmgangman), který pojednává o Korejcích žijících počátkem dvacátých let na Dálném východě. Kromě toho se Kim Ki-čchöl proslavil také jako dramatik a jeho dramata mají nejčastěji také komunistickou tematiku. Ráda bych zmínila například „Partyzáni na východní frontě“ (동변 빠르찌산, Tongbjön pparuččisan, 1934) nebo jeho dramatizaci tradiční korejské pohádky Hong Kil-tong džön (홍길동전). Kim Ki-čchöl je spolu s Kim Čunem nejvýznamnějším korejským spisovatelem ve střední Asii.

6.3 Literatura Korjösaram v 80.letech

V osmdesátých letech se centrem korejské literatury v Sovětském Svazu stala Alma-Ata. Neznamená to, že tam všichni spisovatelé žili, ale většina z nich publikovala právě tam. Většinou z toho důvodu, že jinde příležitost k publikování nebyla. V Alma-Atě byl také vydáván měsíčník Lenin kičchi, kde vycházelo hodně korejské poezie, a v té době byla právě s vydáváním časopisů literární činnost výrazně spojena.⁸⁷ V osmdesátých letech byli aktivní jak autoři ještě z generace deportovaných z ruského Dálného východu, tak již generace narozené ve Střední Asii.

---

⁸⁷ King, R.: „Glasnost“ and Soviet Korean Literature, Korean Culture, winter 1996, str. 36

Stejně jako v předchozích obdobích převažovala poezie nad prózou. Literární tvorba se v tomto období ještě zabývá životem na ruském Dálném východě, zde bych chtěla jmenovat například Maxima Čchö a jeho dílo „Sichote-Alin (씨호때알린, Ssihotteallin, 1983) nebo Ču Jöng-juna (주영윤) a jeho báseň „Chabarovská noc“ (하바롭썩흐의 밤, Habarobssükhüi bam, 1983). Dalším tématem je Sovětský svaz, psalo se také o druhé světové válce. Nejdůležitějším tématem se ovšem stal život ve Střední Asii, každodenní problémy korejské menšiny, psala se sociální lyrika. Posledním tematickým okruhem jsou písně a básně pro děti.

V časopise Lenin kičchi bylo každoročně publikováno asi 40-50 básní napsaných autory korejského původu. Věnovali se především společenským a morálním problémům a každodennímu životu korejské menšiny. Autoři měli díky perestrojce a glasnosti, která v SSSR přinesla mnoho změn, možnost vyjadřovat se svobodněji. 80. léta byla obdobím, kdy v SSSR všichni najednou začali být kreativnější a Korjösaram nebyli výjimkou. Kim Kwang-hjön zdůrazňuje, že básníci Korjösaram nejenže zaujali správný postoj ke kreativní práci a sociálním problémům, aby odhalili vnitřní krásu a pravou povahu občanů Sovětského svazu, ale také neustále zlepšovali své schopnosti díky zvyšování vlastní vnímavosti.

Nyní uvedu několik představitelů tohoto období:

Čo Čong-bong (조 종봉)

Poměrně známý spisovatel a přispěvatel do časopisu Lenin kičchi. Mezi jeho dílo patří novela „Byla to náhoda?“ (우연의 길이었는가? Ujönüi kirijötttönga?), kde popisuje milostný vztah mezi chirurgem Jöngilem a Aisön, která jednoho dne záhadně zmizí. Setkají se znovu až po devíti letech, kdy je Aisön již vdaná. Podle literárních kritiků je to obsahově velmi dobrá povídka, ovšem poněkud neobratně podána.

Nam Čchöl (남철)

Nový objev 80. let. Je autorem novely „Když kvetly pampelišky“ (민들레꽃 필무렵, Mindüllekkot pchil murjöp), kde popisuje život aktivisty Čong-una a jeho ženy Hägum, kteří bojovali na ruském Dálném východě proti japonské okupaci. Mezi jeho další dílo patří také novela „Pronásledování Velké medvědice“ (북둘칠성을 따라, Puktulčhilsöngül ttara), kde popisuje život korejské menšiny v severním Mandžusku.

Pak Song-hun (박성훈)

Novinář a spisovatel, člen Svazu spisovatelů SSSR. Je autorem románu „Osud masových vrahů“ (살인귀의 말로, Sarinküül mallo, 1985). Tématem je konflikt Japonců a Korejců na Sachalinu v roce 1940. Popisuje, jak byli Japonskou vládou přivedeni korejští dělníci na tento ostrov a jak se nemohli vrátit do Koreje poté, co byl Sachalin po druhé světové válce připojen k SSSR.

6.4 Literatura Korjösaram po roce 1991

Po roce 1991, tj. po rozpadu SSSR, nadále existují mezi Korjösaram básníci a prozaici, bohužel ovšem pokračuje trend psát hlavně rusky, který naznačila již 80. léta. I přes náhlý vzrůst zájmu o své korejské kořeny na začátku 90. let nezačali, až na pár výjimek, Korjösaram tvořit svá literární díla korejsky. Oproti minulým obdobím došlo samozřejmě k radikální změně témat, o kterých Korjösaram píší. V devadesátých letech se často vrací k tematice deportace a prvních let života ve Střední Asii, což byla dříve tabuizovaná témata. Mnoho spisovatelů také navštívilo jižní Koreu, kde se snažili najít svou rodinu a své kořeny. Při tom se často setkali s překvapujícími kulturními rozdíly a tyto zkušenosti se staly novým zdrojem inspirace. Po rozpadu SSSR byl zrušen časopis Lenin kičchi a místo něho vznikl v Kazachstánu nový časopis Korjō ilbo (고려 일보) a v Uzbekistánu časopis Korjō sinmun (고려 신문), které jsou vydávány dodnes.

Nejznámější spisovatelé tohoto období jsou:

Anatolij Andrejevič Kim

Narodil se 15. června 1939 v Sergijevce v Kazašské sovětské socialistické republice a údajně je potomkem korejského básníka Kim Si-süpa.⁸⁸ Patří ke třetí generaci korejských emigrantů. Jeho dědeček, chudý korejský venkovan, emigroval přes Mandžusko na ruský Dálný východ v roce 1906. V roce 1937 byl otec Anatolije Kima, Andrej Kim, deportován do Kazachstánu, kde se oženil s ruskou ženou a v roce 1939 se jim narodil syn Anatolij. Malý Anatolij vyrůstal v korejské vesničce, kde poslouchal tradiční korejské pohádky a příběhy, což posléze ovlivnilo jeho tvorbu. V roce 1948 se s celou rodinou přestěhoval na Sachalin, kde žil do roku 1957, kdy odešel studovat na uměleckou školu v Moskvě, kde studoval nejprve malířství a potom literaturu. Po pádu SSSR se začal velmi zajímat o své korejské kořeny a jižní Koreu několikrát navštívil. O této zkušenosti napsal v roce 1994 knihu „Dopisy z jižní Koreje“, ve které popisuje zkušenost setkání se s národem, ke kterému patří sice etnicky, ale rozhodně ne kulturně.⁸⁹ Mezi jeho další díla patří sbírky povídek „Modrý ostrov“ (1979) a „Chuť divokých švestek za úsvitu“ (1985). Psal také novely, například „Sběratelé trávy“ nebo „Lotos“ a v roce 1984 publikoval román „Belka“.⁹⁰ Patří mezi nejznámější spisovatele nejen mezi Korjösaram, ale i v celé Střední Asii. Bývá přirovnáván k takovým spisovatelům, jako jsou Čingiz Ajtmatov nebo Bulat Okudžava.

Lavrentij Son

Narodil se 2. února 1941 v Uštobe v Kazachstánu. Je spisovatel, dramatik a scénárista. V roce 1958 odmaturoval a začal studovat radiovou technologii na univerzitě v Sverdlovsku na Uralu, tato studia úspěšně dokončil roce 1961. Poté vystřídal několik prací, nejprve pracoval ve vojenské radiové

---

⁸⁸ Znamý korejský středověký literát, žil v letech 1435-1493

⁸⁹ Rollberg, P.: The Long Path Home, Fiction, Translation and Anatoli's Kim Rediscovery of Korea, Commentary delivered at the 1999 Hahn Moo-Sook Colloquium in the Korean Humanities, Seoul, 1999, str. 1

⁹⁰ Choi G.Y.: Russian and Oriental elements in Anatoli's Kim Prose, magisterská práce, The University of Tokyo, Tokio, 1988, str. 67

továrně v Barnaulu na Altaji, potom pracoval v oddělení ionosféry na matematickém institutu Kazašské akademie věd. Roku 1963 začal jako první sovětský Korejec studovat na Celosvazovém státním institutu kinematografie, kde studia v roce 1967 úspěšně dokončil. Pracoval ve společnosti Kazakh films jako režisér a scénárista, v roce 1985 se stal generálním ředitelem Korejského divadla. V roce 1987 se stal generálním ředitelem Institutu herců kazašského filmu. Tuto pozici pustil v roce 1989, kdy založil produkční společnost „The Song cinema“, v rámci které produkoval spoustu dokumentárních filmů o etnických minoritách v SSSR.⁹¹ V roce 1996 se vrátil do Korejského divadla, kde pracoval jako umělecký ředitel a šéf sekce literatury. V Kazachstánu je velmi populární nejen jako filmový režisér a scénárista, ale i jako autor povídek. Mezi jeho scénáře patří například „Obyčejný den“, „Zpověď lásky“ nebo „Sůl“, mezi filmy, které režíroval, patří například „Otčím“ nebo „Přijmout Adama“. Mezi jeho povídky patří „Povrch trojúhelníku“ (삼각형의 면적, Samgak hǒngŭi mjǒndžǒk) napsaná v korejštině, „Několikrát vzpomínám na léto“ napsaná v ruštině a „Mistrovská švadlena“⁹², kde se autor opět vrací k tématu deportace a k prvním rokům života Korjösaram v Kazachstánu. Napsal několik divadelních her, například „Jarní vítr“ a „Narozeniny“, obě dvě ve dvou verzích, ruské a korejské. V korejské verzi byly uvedeny v Korejském divadle. Velmi zajímavá je jeho zatím nerealizovaná divadelní hra „Vzpomínka“ (기억, Kiök, 1997), která je celá napsaná v korjomalu a pojednává o deportaci a prvních letech života korejské menšiny v Kazachstánu.⁹³

Světлана Kim

Podnikatelka korejského původu, která se narodila v Leningradu (dnes Petrohradu) a po pádu Sovětského svazu emigrovala do USA. Je autorkou knihy „Bílá perla a já: vzpomínky politického uprchlíka“ (White Pearl and I:

---

⁹¹ Kim P.: Forced Deportation and Literáty imagination, Academy of Korean Studies, Seoul, 2005, str. 2

⁹² Mistrovskou švadlenu si můžete přečíst v anglickém překladu v časopise Korean Culture, winter 1996, str. 38-45

⁹³ Více viz str. 21 této práce

A Memoir of a political refugee), kde popisuje vzpomínky své babičky, která byla jako malé dítě deportovaná z Dálného východu do Střední Asie.

Vladimír Nikolajevič Pu

Narodil se v roce 1947 v Terenozeku v Kazachstánu jako nejmladší ze šesti dětí. Vystudoval v Alma-Atě, ale potom dlouho pracoval v Turkmenistánu jako druhý sekretář Svazu spisovatelů Turkmenistánu. Psal hlavně v ruštině a jeho tvorba se zaměřuje především na tvorbu pro děti. Pracoval i jako novinář a při své práci navštívil spoustu míst, například Afghánistán. Jeho dílo je velmi levicově orientované.

Do budoucna se předpokládá, že budou středoasijské korejské spisovatele nadále pokračovat v trendu psát více rusky, ale snad se najdou i tací, kteří, jako Lavrentij Son, budou alespoň některá díla publikovat v korjomalu. Stále více autorů bude mít možnost navštívit Korejskou republiku, a to se odrazí v jejich díle, kde budou popisovat kulturní odlišnosti tradiční Koreje a Střední Asie. Jak bude růst hrdost Korjösaram na jejich vlastní kulturní dědictví (to je vývoj, který naznačují poslední roky), budou snad vznikat zajímavá literární díla s novým pohledem na jejich minulost a současnost.

Závěr

V této práci je nastíněn vývoj korejské menšiny ve Střední Asii. Hlavní důraz je kladen na historický vývoj od roku 1860, kdy začala emigrace Korejců z Korejského poloostrova na ruský Dálný východ, přes jejich deportaci na území Střední Asie až po současnost. Důraz je ovšem kladen nejen na historii, ale i na kulturu, jazyk a literaturu této menšiny. Cílem této práce bylo představit tuto menšinu a popsat hlavní odlišnosti od Korejců v Korejské republice a v Korejské lidové demokratické republice.

Kvůli obsáhlosti tématu se práce nevěnuje všemu, co by bylo zajímavé o této menšině napsat, například je jen okrajově zmíněna časopisecká tvorba, divadelní tvorba nebo přínos této menšiny v oblasti pěstitelství rýže ve Střední Asii. Původním cílem této práce bylo také porovnat středoasijskou korejskou menšinu s ostatními korejskými menšinami, například v Číně, Japonsku nebo v USA, ale z důvodu omezeného rozsahu této práce zde toto chybí a doufám, že se podobným srovnáním budu do budoucna moci zabývat. Zajímavé by bylo i udělat přímý průzkum mezi středoasijskými Korejci, bohužel neměla jsem dostatečný počet respondentů na to, abych takový výzkum mohla provést. Tímto tématem bych se chtěla zabývat i v magisterské práci a pro tuto práci chci získat informace nejen v literatuře, ale i pomocí terénního výzkumu mezi příslušníky této menšiny. Jsem si jistá, že pro magisterskou nebo jakoukoliv další práci zabývající se tímto tématem bude nutné středoasijské republiky osobně navštívit a materiály sbírat přímo na místě. K tomu je ale zapotřebí mnoho času, znalost ruského jazyka a delší příprava. Neznalost ruštiny, mateřského jazyka středoasijských Korejců, mě do jisté míry limitovala i ve vypracování bakalářské práce a myslím si, že bez znalosti ruštiny bych nemohla o tomto tématu magisterskou práci napsat. Zatím jsem navázala kontakty s některými středoasijskými Korejci, kteří mi doufám v dalším směřování pomohou. Toto téma si jistě zaslouží hlubší prozkoumání s možností přímého kontaktu s příslušníky korejských menšin v Kazachstánu a

Uzbekistánu, který mi poskytne přesnější a objektivnější pohled na problematiku této menšiny.

Seznam použité literatury

1. Kho, S.M: Koreans in Soviet Central Asia, *Studia Orientalia*, Vol. 61., Helsinki, 1987
2. Hara, T.: The Korean Movement in the Russian Maritime Province 1905-1922, v *Koreans in the Soviet Union*, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987
3. Wada, H.: Koreans in the Soviet Far East, 1917-1937, v *Koreans in the Soviet Union*, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987
4. Chey, Y.Ch.S.: Soviet Koreans and Their Culture in the USSR, v *Koreans in the Soviet Union*, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987
5. Kimura, H.: Korean Minorities in Soviet Central Asia nad Kazakhstan, v *Koreans in the Soviet Union*, editor Suh. D.S, Honolulu, 1987
6. King, R.: „Glasnost“ and Soviet Korean Literature, *Korean Culture*, winter 1996
7. Kim, G.N.: Korean Diaspora in Kazakhstan: Question of Topical Problems for Minorities in Post-Soviet Space, v *Newsletter of the Japanese Institute of Area Studies*, Osaka, 2003
8. Saveliev, I.: Militant Diaspora: Korean Immigrants and Guerrillas in Early Twentieth Century Russia, *Forum of International Development Studies*, Vol. 26, 2004
9. Petrov, A.I.: Koreans in Russia in the Context of History of Russian Immigration Policy, *International Journal of Korean History* vol. 12, 2008
10. Rollberg, P.: The Long Path Home: Fiction, Translation, and Anatoly Kim's Rediscovery of Korea, Commentary delivered at the 1999 Hahn Moo-Sook Colloquium in the Korean Humanities, Seoul, 1999
11. Kim, G.N.: Deportation of 1937 as product of russian and soviet national policy, *world.lib.ru*, 2004
12. Kim, P.: Forced Deportation and Literary Imagination, *Academy of Korean Studies*, Seoul, 2005

13. King, R.: Korean dialects in the former USSR: Reflection on the current state of research, Hangukpangonhakhoe, 2006
14. King, R.: Cho Myonghui, Pioneer of Korean Proletarian Fiction, Father of Soviet Korean Literature, Korean Culture, 2001
15. King, R.: An Introduction to Soviet Korean, Soul, Language Research, Vol. 23, No. 2, 1987
16. King, R.: The Korean Dialect Materials in Matveev's 1900 Reference Book to the City of Vladivostok, Language Research, Vol. 24, No. 2, 1988
17. Kim, G.N.: Korean Diaspora in Kazakhstan: their problems and prospects, world.lib.ru, 2004
18. Lankov, A.: Koreans left high and dry, Asia Times Online, 2009, dostupné na <http://www.atimes.com>
19. Sparing, E.: Kyrgyzstan: Ethnic Minority Expand Ties to South Korea, Eurasianet, 2009, dostupné na: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b06755f28.html>
20. Kang, S.W.: Education Center Bridging Korea, Uzbekistan, Korea Times, 2009, dostupné na: <http://www.koreatimes.co.kr>
21. Abramenko, O.: Legal help to ethnic Koreans, ADC Memorial, 2010, dostupné na: www.memorial.spb.ru
22. Choi, G.Y.: Russian and Oriental Elements in Anatoly Kim's Prose, Magisterská práce, The University of Tokyo, Tokio, 1988
23. Kim, G.N.: Koreans in Kazakhstan, Uzbekistan and Russia, world.lib.ru, 2009
24. Khan, V.S.: The Korean Minority in Central Asia: National Reival and Problem of Identity, v Journal of Central Asian studies, editor Choi H.W., Vol. 3, 1998
25. Oka, N.: The „Triadic Nexus“ in Kazakhstan: A Comparative Study of Russians, Uighurs, and Koreans, v Beyond Sovereignty: from status law to transnational citizenship?, editor Ieda Osamu, Sapporo, Japonsko, Slavic Research Centre, Hokkaido University, 2006
26. King, R.: Korean as a heritage language vs. Korean as a foreign language in North America and the former USSR: Ambiguous priorities and insufficient resources, Acta Koreana, Vol.1, 1998

27. Yalcin, R.: Ethnic Minorities in Uzbekistan: The case of Koreans, v International Journal of Central Asian Studies, editor Choi H.W., Vol. 4, 1999
28. Kim, G.N.: Education and Diasporic language: The Case of Koreans in Kazakhstan, Acta Slavica Laponica, Tomus 27, 2007, str. 103-123
29. Klöselová, Z.: Rané česko-korejské vztahy (1918-1920), v Našinec v orientě, editor Martin Slobodník, Bratislava, 2009
30. Fen, V.V.: Special Report on Uzbekistan, The Korea Post, Vol. 23, No. 8, August 2010, str. 21-33
31. Čtveráková, J.: Vývoj rusko-korejských vztahů, postupová práce, Univerzita Karlova v Praze, 2003
32. King, R.: Dialectal Variation in Korean, v Korean Language in Culture and Society, editor Sohn H.M, University of Hawaii Press, 2006, str. 265- 280
33. Solženicyn, A.: Souostroví Gulag, OK centrum, Praha, 1990
34. Chagay, A.: Social Status and Labor Mobility of Uzbek koreans in the Post-Soviet Era, Moskva, 2011
35. Löwensteinová, M.: Dějiny moderní korejské literatury, Praha, Nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998
36. Saveliev, I.: Place, Space and Diaspora Transformation: Recent Migration Patterns of Ethnic Koreans in the Post-Soviet States, Moskva, 2011
37. Kim, G.N.: Eternal Pilgrims or Koryo Saram Migration in Post-Soviet Central Asia, Moskva, 2011

Příloha č. 1

Mapy

1. Střední Asie

The Caucasus and Central Asia

Zdroj: <http://www.lib.utexas.edu>

2. Kazachstán

Zdroj: www.lonelyplanet.com

2. Uzbekistán

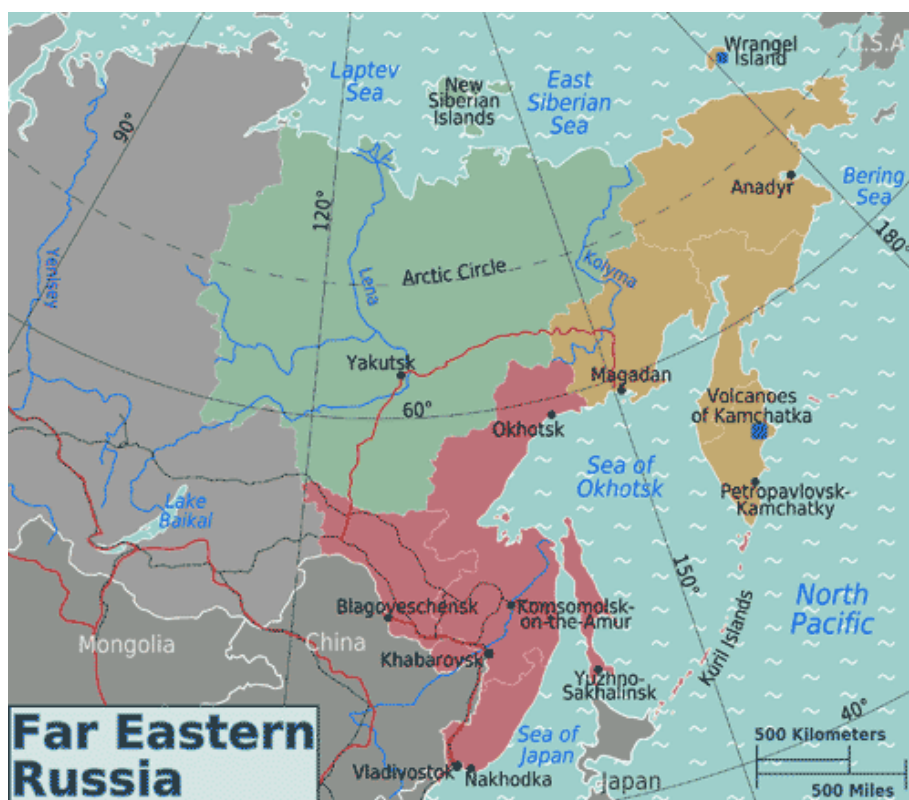
Zdroj: www.lonelyplanet.com

4. Přímorí

Zdroj: www.russiatrek.org

5. ruský Dálný východ

Zdroj: www.mapsof.net

Příloha č. 2

Životopisy slavných Korjösaram

Zde uvádím stručné životopisy slavných středoasijských Korjösaram. Zaměřuji se především současně známé osobnosti z akademické, kulturní, politické a sportovní sféry. Seřazeny jsou abecedně.

Em, Viktor Alexandrovič

Profesor ekonomie a vedoucí institutu irigace a meliorace na univerzitě v Taškentu, Viktor Em je autorem více než stovky odborných textů o ekonomii a také autorem vzpomínkové knihy o životě v Sovětském svazu. Několikrát pořádal konference v Soulu.

Kim, Alexandra Petrovna

Narodila se 22. února 1885 v Sinelnikově, korejské vesnici na Sibiři, která byla v té době jedním z center korejského nacionalismu. Její otec, Kim Do-su emigroval do Ruska v roce 1869, kde nejprve pracoval jako překladatel a potom přesídlil do Mandžuska, kde se aktivně zapojil do protijaponského odboje. V roce 1895 se k němu připojila jeho dcera Alexandra, Kim Do-su ale zanedlouho zemřel. Alexandra za podpory přátel svého otce vystudovala dívčí školu ve Vladivostoku, po jejím ukončení pracovala jako učitelka. V roce 1916, během pobytu na Uralu se aktivně připojila k bolševikům a dnes je známá jako první korejská komunistka. V roce 1917 byla poslána Leninem zpět na Sibiř, kde měla mobilizovat Korejce pro boj proti kontrarevolučním silám. Společně s I Tong-hüm, Kim Ripem a dalšími korejskými bojovníky za nezávislost založila dne 28. června 1918 v Chabarovsku Korejskou lidově demokratickou stranu. Alexandra Kim byla spolu s mnoha dalšími korejskými komunisty dne 4. září 1918 zajata japonskými vojáky a 16. září byla popravena. Její poslední slova údajně byla : „Svoboda a nezávislost pro Koreu.“

Kim, German Nikolajevič

Narodil se 16. července 1953 v Uštobe, v jednom z měst s největší korejskou populací v Kazachstánu jako jeden ze tří synů Nikolaje Kima (korejským jménem Kim Djunbin), ředitele korejského divadla v Kazachstánu. O svém rodném městě říká, že je to „korejské hlavní město bývalého SSSR“. Studoval na Kazašské národní univerzitě (později přejmenovaná na univerzitu Al-Farabi) historii a germanistiku a po ukončení studií v roce 1977 pracoval jako učitel němčiny. Na konci osmdesátých let, kdy se díky perestrojce a glasnosti mohlo v SSSR poprvé otevřeně mluvit o etnické otázce, se German Kim začal zajímat o problematiku Korjösaram. V roce 1987 se vrátil na univerzitu a získal doktorský titul za práci na téma sociokulturního vývoje Korejců v Kazachstánu mezi lety 1946-1966. Od té doby se stále věnuje tomuto tématu, o kterém publikoval více než sto odborných textů. Dnes je vedoucím katedry koreanistiky na univerzitě Al-Farabi a je považován za jednoho z největších světových odborníků problematiku Korjösaram. Od roku 1996 je šéfredaktorem žurnálu „Newsletter of Korean Studies in Central Asia“. Jako odborný konzultant se podílel i na vzniku dokumentárního filmu „Koryo-saram: The Unreliable People“ (2004, režisér David Chung). Kromě vědecké a pedagogické činnosti je zástupcem předsedy Asociace Korejců v Kazachstánu a v roce 2007 dostal za svou vědeckou činnost čestné vyznamenání státu Kazachstán.

Kim, Marina

Novinářka, televizní reportérka a spisovatelka korejského původu z Kyrgyzstánu. Studovala žurnalistiku v Novosibirsku a v Londýně, dnes žije v Torontu.

Kim, Nelly Vladimírovna

Narodila se 29. července 1957 v Šuhrabu v Tádžické sovětské socialistické republice. Její otec, Vladimír Kim, byl sachalinský Korejec a její matka byla Tatarka. Krátce po narození Nelly se rodina odstěhovala do Kazachstánu, kde Vladimír Kim získal pracovní místo v továrně v Čimkentu. V 9 letech začala malá Nelly trénovat gymnastiku spolu se svými sourozenci Alexandrem a Irinou. Velmi rychle se stala nejlepší kazašskou gymnastkou

a získala místo v sovětském národním mužstvu. Její největší úspěch přišel v roce 1976, kdy na letních olympijských hrách v kanadském Montrealu vybojovala 3 zlaté a jednu stříbrnou medaili, a Nelly Kim se stala první gymnastkou na světě, která na olympijských hrách při prostných předvedla dvojité salto vzad. Po olympijském triumfu se přestěhovala do běloruského Minsku a nadále slavila úspěchy na mnoha mezinárodních soutěžích. Její poslední soutěžní vystoupení se odehrálo na olympijských hrách v Moskvě v roce 1980, kde získala 2 zlaté medaile. Byla známá svým ženským, temperamentním a charismatickým projevem. Po ukončení aktivní kariéry pracovala Nelly Kim jako trenérka a rozhodčí gymnastických soutěží. V roce 1990 se přestěhovala do USA, kde dodnes žije se svou dcerou Nelly a pracuje pro Mezinárodní gymnastickou federaci.

Kim, Roman

Narodil se 16.prosince1985 v Temirtau v Kazachstánu. Umístil se na druhém místě v soutěži Kazachstán hledá superstar, dnes je z něj úspěšný zpěvák, jehož popularita stále stoupá.

Kim, Vladimír

Podnikatel a miliardář korejského původu z Kazachstánu, Vladimír Kim je předsedou představenstva těžební společnosti Kazakhmys, která v Kazachstánu vlastní 16 dolů na měď. Je ženatý, má tři děti a podle magazínu Forbes je 247 nejbohatším člověkem na světě.

Sin, Nikolaj

Narodil se roku 1928 v Dalnegorsku na ruském Dálném východě. Byl renomovaným uzbeckým malířem, občas ho korejské noviny nazývaly asijským Picassem. Otec mu zemřel, když byly Nikolajovi pouze 4 roky, jeho matka se znovu vdala a poslala Nikolaje a jeho sestru na výchovu k babičce. V prvních letech po deportaci žila jeho rodina v Kazachstánu, ale v roce 1940 se natrvalo usadila v Uzbekistánu. Jeho sestra zemřela v 16 letech na malárii a celá rodina procházela těžkými existenčními problémy. Poté, co v roce 1949 Nikolaj Sin dokončil studia na Benkově umělecké škole v Taškentu, nastoupil na dráhu profesionálního malíře. Prvního

úspěchu dosáhl v roce 1957, kdy vyhrál hlavní cenu na mezinárodním festivalu mládeže v Moskvě. V roce 1960 vystudoval ještě na další škole, Umělecké akademii Atropského v Taškentu. V roce 1982 namaloval své nejznámější dílo, „Rekviem“, 3 metry vysoký a 4,5 metrů široký obraz znázorňující lidské postavy bez očí, nosů a úst. O jeho životě byl v roce 2001 natočený režisérem Kim So-jöngem dokumentární film „Sky-blue hometown“, který byl oceněn na mnoha mezinárodních festivalech. Nikolaj Sin zemřel 18. srpna 2006 v Taškentu.

Son, Eduard Vasiljevič

Narodil se 18. září 1964 v kazašské Karagandě. Je bývalý známý sovětský, resp. kazašský profesionální fotbalista, několikanásobný vítěz sovětské, resp. ruské fotbalové ligy. Dnes žije i s rodinou ve Francii.

Ten, Denis Jurijevič

Narodil se 13. června 1993 v Kazašské Alma-Atě. Jeho dědeček byl Min Kŭng-ho, známý bojovník za svobodu v době japonské okupace Koreje. Jeho dědeček, stejně jako mnozí další členové osvobozenického hnutí, emigroval do ruského Přímoří, kde pracoval pro odboj. Denis Ten se od malička věnoval umění, v roce 2002 dokonce získal v jihokorejském Pusanu stříbrnou medaili za sborový zpěv. Jeho hlavním oborem je ovšem krasobruslení, ve kterém reprezentuje Kazachstán na mnoha mezinárodních soutěžích, a přes svůj mladý věk už má za sebou mnoho úspěchů. Jeho zatím největším úspěchem je zlatá medaile z Asijských zimních her z roku 2011 a momentálně je hodnocen jako osmnáctý nejlepší světový krasobruslař.

Příloha č. 3

Ukázky uměleckých děl

1. Nikolaj Sin, Rekviem

Zdroj: www.kore-saram.ru

2. Nikolaj Sin, Já a moje sestra

Zdroj: www.kore-saram.ru

3. Kim Benjamin, Příběh ze života

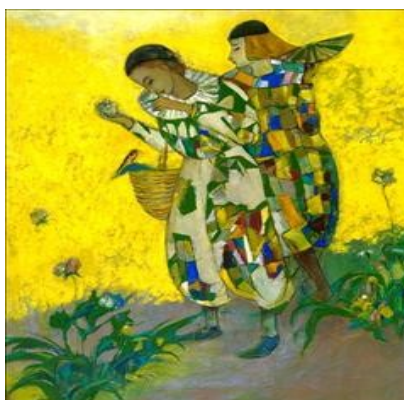
Zdroj: www.kore-saram.ru

4. Kim R.S., Část

Zdroj: www.kore-saram.ru

5. Lana Lim, Komedianti

Zdroj: www.kore-saram.ru

6. Pak N.S., Rekultivace stepi

Zdroj: www.kore-saram.ru

7. Tatiana Lee, Ramadán v Chivě

Zdroj: www.kore-saram.ru